

Νικόλαος Δ. Φίλιππας

Το αλφαβητάρι
της οικονομίας
για παιδιά μέχρι 12 ετών

Εικονογράφηση:
Αλεξία Λουγιάκη

ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
ΕΥΡΩΣΥΣΤΗΜΑ

ΚΕΝΤΡΟ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ
ΕΡΕΥΝΑΣ ΚΑΙ ΤΕΚΜΗΡΙΩΣΗΣ

Το αλφαβητάρι
της οικονομίας
για παιδιά μέχρι 12 ετών

Το αλφαβητάρι της οικονομίας

για παιδιά μέχρι 12 ετών

Νικόλαος Δ. Φίλιππας
Καθηγητής Χρηματοοικονομικής
του Πανεπιστημίου Πειραιώς
Πρόεδρος και Ιδρυτής
του Ινστιτούτου Χρηματοοικονομικού Αλφαριθμητισμού

Εικονογράφηση: Αλεξία Λουγιάκη

ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
ΕΥΡΩΣΥΣΤΗΜΑ

ΚΕΝΤΡΟ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ
ΕΡΕΥΝΑΣ ΚΑΙ ΤΕΚΜΗΡΙΩΣΗΣ

Το λεξικό αυτό αφιερώνεται στη νέα γενιά,
για την οποία αξίζει να ενδιαφερθούμε
όλοι περισσότερο.

ΚΕΝΤΡΟ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ, ΕΡΕΥΝΑΣ ΚΑΙ ΤΕΚΜΗΡΙΩΣΗΣ

Το αλφαβητάρι της οικονομίας
για παιδιά μέχρι 12 ετών

Εικονογράφηση: Αλεξία Λουγιάκη

Γλωσσική επιμέλεια: Χριστίνα Λιναρδάκη, Ευρυδική Δεληγιάννη

Γραφιστικός Σχεδιασμός: Κατερίνα Μαργέτη, Νίκος Δουγέκος

Μοντάζ, εκτύπωση και βιβλιοδεσία: Ίδρυμα Εκτύπωσης
Τραπεζογραμματίων και Λεξιών της Τράπεζας της Ελλάδος

ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΚΕΝΤΡΟ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ, ΕΡΕΥΝΑΣ ΚΑΙ ΤΕΚΜΗΡΙΩΣΗΣ

Ελ. Βενιζέλου 21, 102 50 Αθήνα

Τηλ.: 210 320 35 62

Οι απόψεις που περιέχονται εδώ είναι του συγγραφέα και δεν αντιπροσωπεύουν
απαραίτητα τις απόψεις της Τράπεζας της Ελλάδος

ISBN: 978-618-5536-16-9 (έντυπη έκδοση)

ISBN: 978-618-5536-17-6 (ηλεκτρονική έκδοση)

© Φεβρουάριος 2022 – ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Πρόλογος

Οι ραγδαίες εξελίξεις σε όλους τους τομείς της κοινωνικής δραστηριότητας, οι απρόβλεπτοι κίνδυνοι – όπως η πρόσφατη πανδημία – καθώς και η πολυπλοκότητα του χρηματοοικονομικού συστήματος, καθιστούν την οικονομική εκπαίδευση των πολιτών απαραίτητη προϋπόθεση για την ευημερία τους και αναγκαία δεξιότητα για τον 21ο αιώνα.

Η διαχείριση των προσωπικών οικονομικών, των οικονομικών των νοικοκυριών, αλλά και των μικρών εταιριών που αποτελούν τη ραχοκοκαλιά της ελληνικής οικονομίας, απαιτούν δεξιότητες και χρηματοοικονομικές γνώσεις, περιεσότερες παρά ποτέ άλλοτε.

Ο οικονομικός αλφαριθμητισμός είναι μια διά βίου, αδιάλειπτη και συνεχής διαδικασία, η οποία σύμφωνα με κορυφαίους Οργανισμούς στον κόσμο, όπως ο ΟΟΣΑ, η Παγκόσμια Τράπεζα αλλά και η UNICEF, πρέπει να ξεκινά από την πρωτοβάθμια εκπαίδευση. Όσο πιο μικρή είναι η ηλικία των μαθητών, τόσο πιο εύκολα ενστερνίζονται τις βασικές οικονομικές έννοιες και εκπαιδεύονται κατάλληλα, ώστε να γίνουν ευαισθητοποιημένοι και ενήμεροι πολίτες.

Η Τράπεζα της Ελλάδος αποδίδει μεγάλη σημασία στο θέμα αυτό και υλοποιεί ανάλογες δράσεις που αφορούν την οικονομική και χρηματοοικονομική εκπαίδευση των μαθητών αλλά και των φοιτητών.

Στο πλαίσιο αυτό η Τράπεζα της Ελλάδος συνεργάστηκε με τον κ. Νίκο Φίλιππα, Καθηγητή Χρηματοοικονομικής του Πανεπιστημίου του Πειραιώς, ο οποίος είναι πρωτοπόρος στην παιδική οικονομική εκπαίδευση στη χώρα μας, για την έκδοση του ανά χείρας λεξικού οικονομικών όρων για παιδιά.

Το λεξικό περιλαμβάνει πάνω από 120 βασικά λήμματα της οικονομικής και χρηματοοικονομικής επιστήμης που συνοδεύονται από εννέα μικρές και περιεκτικές ιστορίες, οι οποίες συμβάλλουν στην πληρέστερη κατανόηση των εννοιών.

Η συγκεκριμένη κίνηση αποτελεί ένα μικρό αλλά σημαντικό εγχείρημα για τη διάχυση της χρηματοοικονομικής γνώσης στους μαθητές πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης. Συγχρόνως, αποτελεί ένα βήμα για την κατάρτιση ενός εθνικού οδικού χάρτη, κάτι για το οποίο η Τράπεζα της Ελλάδος εργάζεται ήδη εντατικά.

Εύχομαι το βιβλίο αυτό να συνεισφέρει αποτελεσματικά στην εθνική προσπάθεια οικονομικής εκπαίδευσης της νέας γενιάς, στην οποία η Τράπεζα της Ελλάδος θα είναι πάντα αρωγός.

Γιάννης Στουρνάρας
Διοικητής

Εισαγωγή και ευχαριστίες του συγγραφέα

Όπως έχουν επισημαίνει κορυφαίοι οργανισμοί και επιστήμονες, ο χρηματοοικονομικός αλφαριθμητισμός αποτελεί για τη νέα γενιά μια απαραίτητη δεξιότητα στον 21ο αιώνα.

Η έκδοση του πρωτότυπου λεξικού οικονομικών και χρηματοοικονομικών όρων με τίτλο «Το αλφαριθμητάρι της οικονομίας» έγινε εφικτή χάρη στο αυξημένο αίσθημα ευθύνης του Διοικητή της Τράπεζας της Ελλάδος, Καθηγητή Γιάννη Στουρνάρα.

Η συγγραφή του βιβλίου σε αυτή τη μορφή κατέστη δυνατή, με τη συνεργασία και τη συμβολή πολλών φίλων, συνεργατών και συναδέλφων τους οποίους ευχαριστώ θερμά.

Ιδιαίτερες ευχαριστίες οφείλω στον εξαιρετικό συνάδελφο και φίλο, Καθηγητή Χρηματοοικονομικής του Οικονομικού Πανεπιστημίου Αθηνών, κ. Δημήτριο Γεωργούτσο, για τις χρήσιμες συζητήσεις που είχαμε κατά την διάρκεια της συγγραφής του βιβλίου.

Η συνεργασία με την ομάδα της Τράπεζας της Ελλάδος, η οποία συγκροτήθηκε με απόφαση του Διοικητή, ήταν πολύτιμη και ιδιαίτερα δημιουργική! Η ιδέα για την πλαισίωση των λημμάτων με τις ιστορίες οφείλεται στις δύο κυρίες της ομάδας αυτής και αποδείχθηκε εξαιρετική!

Ως εκ τούτου, οφείλω ευχαριστίες στον Διευθυντή του Κέντρου Πολιτισμού, Έρευνας και Τεκμηρίωσης της Τράπεζας της Ελλάδος, κ. Παναγιώτη Παναγάκη, στη Διευθύντρια-Σύμβουλο της Τράπεζας, κα Δάφνη Παπαδοπούλου, για τις πολύ χρήσιμες παρατηρήσεις της και τον δημιουργικό διάλογο που είχαμε στις πολλές

μας συναντήσεις, καθώς και στην επιμελήτρια των εκδόσεων του Κέντρου Πολιτισμού, κα Χριστίνα Λιναρδάκη.

Η κα Αλεξία Λουγιάκη εικονογράφησε τα κείμενα με εντυπωσιακό τρόπο και μας ταξίδεψε στις παλιές, ανέμελες εποχές.

Επιπρόσθετα, οφείλω ευχαριστίες στον Γενικό Διευθυντή του Ινστιτούτου Χρηματοοικονομικού Αλφαριθμητισμού, κ. Ελευθέριο Νικολάου, για την επιμελή ανάγνωση όλων των κειμένων, καθώς και στη Μελία, μια εκπληκτική εντεκάχρονη μαθήτριά, που διάβασε με ιδιαίτερη προσοχή όλο το βιβλίο και έκανε πολύ χρήσιμες παρατηρήσεις σε κάθε λήμμα.

Το βιβλίο αυτό αφιερώνεται σε όλα τα παιδιά της χώρας μας, με όλες μου τις ευχές για ένα καλύτερο μέλλον!

Νικόλαος Δ. Φίλιππας

Καθηγητής Χρηματοοικονομικής του Πανεπιστημίου Πειραιώς

Πρόεδρος και Ιδρυτής του Ινστιτούτου

Χρηματοοικονομικού Αλφαριθμητισμού

ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ
ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΥ
ΑΛΦΑΡΙΘΗΤΙΣΜΟΥ

Αγαθά (Goods): Τα αγαθά διακρίνονται σε προϊόντα και υπηρεσίες. Τα υλικά αγαθά, ή αλλιώς προϊόντα, μπορούμε να τα αγγίξουμε και να τα χρησιμοποιήσουμε ή να τα καταναλώσουμε, όπως π.χ. ένα φρούτο, μια σοκολάτα ή ένα αυτοκίνητο. Τα άυλα αγαθά, ή αλλιώς υπηρεσίες, είναι εκείνα που δεν μπορούμε να πιάσουμε! Οι γιατροί, οι ηλεκτρολόγοι και οι δάσκαλοι/δασκάλες, για παράδειγμα, προσφέρουν υπηρεσίες.

Αγορά αγαθού (Purchase): Το να αποκτήσουμε ένα αγαθό, είτε προϊόν είτε υπηρεσία, πληρώνοντας κυρίως με χρήματα.

Αγορά (Market): Ένα φυσικό μέρος ή μια ηλεκτρονική πλατφόρμα (digital platform), όπου οι αγοραστές και οι πωλητές ορισμένων προϊόντων ή/και υπηρεσιών τα διαπραγματεύονται, διαμορφώνοντας τις τελικές τιμές τους. Η πιο γνωστή αγορά είναι η λαϊκή, όπου υπάρχουν αρκετοί παραγωγοί, κυρίως φρούτων και λαχανικών, αλλά και πολλοί καταναλωτές. Οι τιμές των αγαθών διαμορφώνονται κυρίως με βάση την προσφορά και τη ζήτηση. Υπάρχουν πολλές αγορές, τόσο τοπικές όσο και παγκόσμιες, όπως για παράδειγμα η αγορά των ακινήτων, η αγορά του συναλλάγματος, η αγορά των μετοχών, η αγορά των ομολόγων, η αγορά των εμπορευμάτων, όπως επίσης και, τα τελευταία χρόνια, η αγορά των κρυπτονομισμάτων.

Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν, ΑΕΠ (Gross Domestic Product, GDP):

Η έννοια αυτή αναφέρεται στη συνολική αξία των προϊόντων και των υπηρεσιών που παράγονται μέσα στα σύνορα μιας χώρας, κατά τη διάρκεια μιας συγκεκριμένης χρονικής περιόδου (συνήθως ενός ημερολογιακού έτους).

Για να παραχθεί το ΑΕΠ μιας χώρας απαιτείται ο αρμονικός συνδυασμός πολλών παραγόντων όπως: εργατικό δυναμικό (labor), κεφάλαιο (capital), το οποίο αναφέρεται στις επενδύσεις, και τεχνολογία (technology), ενώ αναγκαία είναι και η αποτελεσματική λειτουργία των θεσμών (institutions) τους οποίους το κράτος έχει ορίσει για την ομαλή λειτουργία και τον έλεγχο των συμμετεχόντων στις αγορές. Χαρακτηριστικό παράδειγμα σημαντικού θεσμού είναι η Δικαιοσύνη.

Το ΑΕΠ, καθώς και άλλες οικονομικές μεταβλητές, όπως οι εισαγωγές, οι εξαγωγές και το εθνικό χρέος, μετρούνται σε εθνικό νόμισμα (δηλαδή σε ευρώ για τη χώρα μας), ενώ για συγκρίσεις μεταξύ κρατών χρησιμοποιείται το δολάριο ΗΠΑ.

Ανάγκες (Needs): Προϊόντα και υπηρεσίες που είναι απαραίτητα για να ζήσουμε με αξιοπρέπεια. Χωρίς τροφή, καθαρό νερό, ένα σπίτι για να προστατευτούμε από τις καιρικές συνθήκες, ρούχα, φάρμακα και ιατρικές υπηρεσίες, κανείς δεν μπορεί να ζήσει με αξιοπρέπεια. Ένα πανάκριβο αυτοκίνητο δεν αποτελεί ανάγκη, αλλά επιθυμία. Ένα ζευγάρι αθλητικά παπούτσια αποτελεί ανάγκη, το τελευταίο όμως μοντέλο αθλητικών παπουτσιών μιας πολυτελούς μάρκας αποτελεί επιθυμία. Φυσικά, οι ανάγκες και οι επιθυμίες αλλάζουν από κοινωνία σε κοινωνία και από εποχή σε εποχή. Οι ανάγκες των κατοίκων ορισμένων φτωχών χωρών της Αφρικής, όπως είναι το Κογκό και η Σομαλία για παράδειγμα, καλύπτονται σε πολύ μικρότερο βαθμό από ό,τι οι ανάγκες των κατοίκων ορισμένων αναπτυγμένων χωρών, όπως είναι η Ελβετία και ο Καναδάς.

Ανάληψη χρημάτων από τραπεζικό λογαριασμό (Money withdrawal): Όταν βγάζουμε μερικά ή όλα τα χρήματα που έχουμε καταθέσει στον τραπεζικό μας λογαριασμό. Για παράδειγμα, αν έχουμε 1.000 ευρώ στον τραπεζικό μας λογαριασμό και χρειαζόμαστε 300 ευρώ μετρητά, θα πάμε στο ταμείο της τράπεζας ή σε ένα αυτόματο μηχάνημα ανάληψης μετρητών και θα κάνουμε μία ανάληψη 300 ευρώ. Το νέο υπόλοιπο του λογαριασμού μας, μετά την ανάληψη, θα είναι 700 ευρώ.

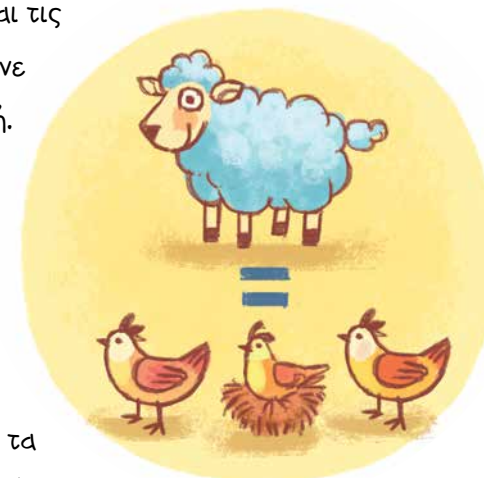
Ανάπτυξη (Growth): Όταν οι εργαζόμενοι, οι επιχειρήσεις και ο δημόσιος τομέας μιας χώρας αυξάνουν την αξία των παραγόμενων προϊόντων και υπηρεσιών σε σχέση με το προηγούμενο έτος, τότε λέμε ότι το ΑΕΠ της χώρας αυτής αυξάνεται και ότι έχουμε ανάπτυξη. Σε τέτοιες περιόδους, οι πολίτες βρίσκουν πιο εύκολα δουλειά, η ανεργία μειώνεται, ενώ αυξάνεται το εισόδημά τους και υπάρχει αισιοδοξία τόσο για το μέλλον τους όσο και για το μέλλον της χώρας τους συνολικά. Όταν λέμε ότι μια χώρα έχει ετήσια ανάπτυξη 5%, σημαίνει ότι η χώρα αυτή παράγαγε προϊόντα και υπηρεσίες αξίας κατά 5% μεγαλύτερης συγκριτικά με το προηγούμενο έτος.

Άνεργος (Unemployed): Σύμφωνα με τον ορισμό της Ελληνικής Στατιστικής Υπηρεσίας (ΕΛΣΤΑΤ), ένα άτομο ηλικίας μεταξύ 15 και 74 ετών το οποίο δεν εργάζεται, θέλει όμως να εργαστεί και για αυτό τον λόγο αναζητά εργασία.

Ανθρώπινο δυναμικό (Human Resources): Περιλαμβάνει τα άτομα, την εκπαίδευση τους, την εμπειρία τους, την κατάρτισή τους, τις δεξιότητές τους και τις αξίες τους.

Ανταλλαγή (Exchange): Το να δώσουμε ένα προϊόν ή μια υπηρεσία σε κάποιον για να πάρουμε από αυτόν κάτι άλλο, το οποίο χρειαζόμαστε ή επιθυμούμε περισσότερο. Όταν, για παράδειγμα, δίνουμε κάποια αυτοκόλλητα με παίκτες ποδοσφαίρου που δεν τα χρειαζόμαστε γιατί τα έχουμε πολλές φορές και παίρνουμε κάποια άλλα που δεν έχουμε αλλά τα θέλουμε, τότε κάνουμε μια ανταλλαγή.

Αντιπραγματισμός (Barter): Τα πολύ παλιά χρόνια και πριν από την εμφάνιση των νομισμάτων, οι άνθρωποι ανταλλάσσαν μεταξύ τους πράγματα. Για παράδειγμα, κάποιος που είχε πολλά πρόβατα, αλλά δεν είχε κότες και τις χρειαζόταν γιατί ήθελε αυγά για τα παιδιά του, θα πήγαινε στο παζάρι να προσπαθήσει να κάνει αυτή την ανταλλαγή. Όμως δεν ήταν εύκολο να συμφωνήσουν πόσες κότες αξίζει ένα πρόβατο και για αυτό τον λόγο υπήρχαν διαφωνίες και εντάσεις στις ανταλλαγές, πράγμα που καθυστέρησε την ανάπτυξη του εμπορίου. Με σκοπό λοιπόν να υπάρχει ένα μέσο συναλλαγής που θα έλυγε αυτές τις διαφωνίες, αναπτύχθηκαν τα εθνικά νομίσματα, τα οποία είχαν κοινά συμφωνημένη αξία. Βέβαια, ακόμα και σήμερα σε αρκετές χώρες του κόσμου, οι κάτοικοι ανταλλάσσουν μεταξύ τους προϊόντα και υπηρεσίες.

Απληστία (Greed): Απληστο θεωρούμε κάποιον άνθρωπο, του οποίου δεν του αρκεί να έχει όλα όσα του χρειάζονται, αλλά θέλει όλο και περισσότερα. Το παράδειγμα της απληστίας του βασιλιά Μίδα είναι πολύ διδακτικό!

Απόδοση μιας επένδυσης (Return on Investment): Το ποσοστιαίο κέρδος ή η ποσοστιαία ζημία μιας επένδυσης. Για παράδειγμα, αν είχαμε τοποθετήσει 1.000 ευρώ σε μια επένδυση και μετά από έναν χρόνο η αξία της ήταν 1.300 ευρώ, τότε η ποσοστιαία απόδοσή της θα ήταν 30%. Εάν όμως η αξία της επένδυσης είχε πέσει στα 800 ευρώ, τότε η ποσοστιαία απόδοση (ζημία) θα ήταν -20%.

Αποταμίευση (Saving): Τα χρήματα που βάζουμε στην άκρη για να τα χρησιμοποιήσουμε στο μέλλον. Η αποταμίευση είναι μια πολύ καλή συνήθεια που απαιτεί πειθαρχία και αυτοέλεγχο, αφού είναι δύσκολο σε ένα υπερκαταναλωτικό περιβάλλον να αντισταθούμε στην αγορά προϊόντων και υπηρεσιών.

Όμως μας γεμίζει ασφάλεια και αυτοπεποίθηση, αφού μας προστατεύει από ξαφνικές χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις και από τους κινδύνους. Αξίζει λοιπόν να βάλουμε στη ζωή μας τη συνήθεια της αποταμίευσης!

Αποταμιευτικός τραπεζικός λογαριασμός (Savings bank account): Ένας τραπεζικός λογαριασμός που μας επιτρέπει να φυλάξουμε τα χρήματά μας με ασφάλεια, αλλά ακόμα και να τα αυξήσουμε, αφού η τράπεζα μας δίνει κάποια αμοιβή για τα χρήματα αυτά, η οποία ονομάζεται τόκος.

Ασφάλιση (Insurance): Η ασφάλιση αποτελεί συμφωνία μεταξύ μιας ασφαλιστικής εταιρίας και ενός ατόμου ή μιας επιχείρησης, με σκοπό την προστασία τους από συγκεκριμένους, μικρούς ή μεγάλους, κινδύνους. Το άτομο ή η επιχείρηση πληρώνει ένα μικρό εχέτικά ποσό, αλλά σε περίπτωση ζημίας εισπράττει χρηματική αποζημίωση, η οποία έχει συμφωνηθεί εκ των προτέρων με την ασφαλιστική εταιρία. Μέσα από τον δεσμό της ασφάλισης προστατευόμαστε, μεταξύ άλλων, από διαρρήξεις και κλοπές, αλλά και από φυσικές καταστροφές όπως είναι οι πυρκαγιές, οι σεισμοί και οι πλημμύρες.

Ξέρεις ότι η Τράπεζα της Ελλάδος εποπτεύει τις ασφαλιστικές εταιρίες για την καλή λειτουργία τους και έτσι προστατεύει τους ασφαλισμένους;

Ασφαλιστική εταιρία (Insurance company): Είναι μια ειδική εταιρία η οποία προσφέρει ασφάλεια και οικονομική προστασία, αν συμβεί κάτι σε μας, στην οικογένειά μας, στην περιουσία μας ή στην επιχείρησή μας, και μας βοηθάει να αντιμετωπίσουμε αποτελεσματικά τους διάφορους κινδύνους για τους οποίους έχουμε ασφαλιστεί. Χαρακτηριστικό παράδειγμα αποτελούν οι υλικές και οι οικονομικές ζημιές που προκύπτουν από την ενδεχόμενη διάρρηξη του επιτιού ή της εξοχικής μας κατοικίας, καθώς και της κλοπής του αυτοκινήτου μας. Σε μια τέτοια περίπτωση, η ασφαλιστική εταιρία θα πληρώσει στον ασφαλισμένο το ποσό της αποζημίωσης που έχει συμφωνηθεί.

Αυτόματο μηχάνημα ανάληψης μετρητών (Automated Teller Machine, ATM):

Ένα ηλεκτρονικό μηχάνημα, που βρίσκεται συνήθως έξω από τις τράπεζες, με σκοπό την εξυπηρέτηση των πελατών τους για κατάθεση και ανάληψη μετρητών, αλλά και για την πραγματοποίηση άλλων συναλλαγών, όπως εξόφληση λογαριασμών κ.λπ.

Ένα ATM μπορεί να προσφέρει πολλές από τις υπηρεσίες που παρέχουν οι τραπεζικοί υπάλληλοι όλο το 24ωρο και κάθε ημέρα του έτους. Φυσικά, απαιτείται η ύπαρξη λογαριασμού στην τράπεζα, καθώς επίσης και μια ειδική πλαστική κάρτα μαζί με τον προσωπικό μυστικό κωδικό μας (Personal Identification Number, PIN).

Η πιο γνωστή «αγορά» είναι η λαϊκή

Σε μια λαϊκή αγορά¹ υπάρχουν πολλοί αγοραστές (οι καταναλωτές που ζητούν να αγοράσουν τα αγαθά) και αρκετοί πωλητές (που είναι οι παραγωγοί αγροτικών κυρίως προϊόντων, τα οποία προσφέρουν στους περίφημους πάγκους τους).

Οι καταναλωτές πηγαίνουν στη λαϊκή διαδέτοντας ένα περιορισμένο ποσό χρημάτων, με σκοπό να καλύψουν τις ημερήσιες ή τις εβδομαδιαίες ανάγκες τους.

Οι παραγωγοί πωλούν απ' ευθείας στους καταναλωτές τα αγαθά τους σε προσιτές τιμές, αφού αποφεύγουν την αμοιβή των μεσαζόντων (εμπόρων).

Οι τιμές των αγαθών διαμορφώνονται κυρίως από το κόστος παραγωγής τους (εργατικά, λιπάσματα, μεταφορικά, κ.λπ.), την εποχή, τον Φόρο Προστιθέμενης Αξίας, γνωστό και ως ΦΠΑ, ένα λογικό κέρδος και φυσικά με βάση τον νόμο της προσφοράς και της ζήτησης.

Ο νόμος αυτός με απλά λόγια λέει ότι, για δεδομένες ποσότητες προϊόντων και υπηρεσιών σε μια χώρα, αν ξαφνικά υπάρξει αύξηση της ζήτησης για αυτά, οι τιμές τους θα ανέβουν. Με την ίδια λογική, αν για κάποιους λόγους μειωθεί η ζήτηση για τα προϊόντα ή τις υπηρεσίες αυτές, οι τιμές τους θα πέσουν!

Στις αναπτυγμένες χώρες, οι καταναλωτές ενώνουν τις δυνάμεις τους και, όταν διαπιστώσουν ότι οι τιμές κάποιων προϊόντων είναι υπερβολικά ακριβές, σταματούν να τα αγοράζουν.

Έξυπνοι καταναλωτές είναι εκείνοι που ξοδεύουν προεκτικά τα χρήματά τους, προσπαδώντας να πάρουν όσο το δυνατόν περισσότερα προϊόντα και υπηρεσίες καλής ποιότητας, με όσο το δυνατόν λιγότερα χρήματα!

¹ Οι λέξεις με χρώμα παραπέμπουν σε άλλα λήμματα του λεξικού.

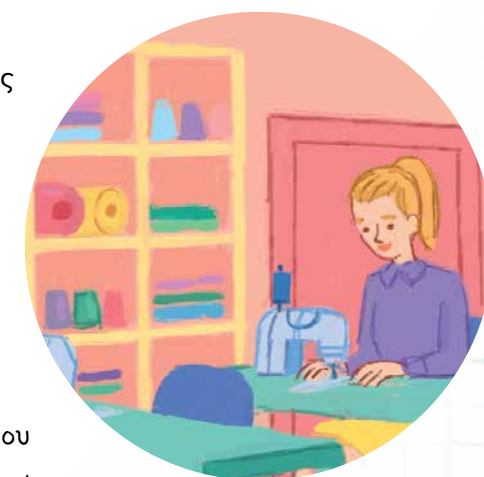

Βιομηχανία (Industry): Η βιομηχανία, σε αντίθεση με τη βιοτεχνία, απασχολεί μεγάλο αριθμό εργαζομένων, χρησιμοποιεί πολλά μηχανήματα και κτήρια, ενώ παράγει μαζικά και όχι σε περιορισμένες ποσότητες όπως η βιοτεχνία. Η βιομηχανία, όπως και η βιοτεχνία, ανήκει στον δευτερογενή τομέα παραγωγής.

Βιοτεχνία (Small industry):

Είναι μια μικρή μονάδα παραγωγής του δευτερογενούς τομέα (δες ορισμό στους τομείς παραγωγής), που απασχολεί πολύ λίγα άτομα (συνήθως μέχρι 10). Πολλές φορές, οι βιοτεχνίες έχουν σαν βάση την οικογένεια.

Βραχυπρόθεσμος στόχος (Short-term goal): Ένας στόχος που μπορεί να επιτευχθεί σε χρονικό διάστημα μικρότερο του ενός έτους. Για παράδειγμα, η αγορά ενός απλού tablet ή ενός ποδήλατου θα μπορούσε να αποτελέσει έναν δικό σου βραχυπρόθεσμο στόχο, αφού η αγορά τους απαιτεί σχετικά μικρό ποσό χρημάτων.

Δανειολήπτης (Borrower): Ένα πρόσωπο, μια επιχείρηση ή ένα κράτος που ζητά να χρησιμοποιήσει χρήματα που δεν είναι δικά του, με τη δέσμευση να τα επιστρέψει αργότερα μαζί με τους τόκους που έχουν συμφωνηθεί.

Δανεισμός (Lending): Η συμφωνία που κάνει ένα άτομο ή μια επιχείρηση με έναν οργανισμό (συνήθως μια τράπεζα), να του δοθούν χρήματα, με την υποχρέωση να τα επιστρέψει σε συγκεκριμένο χρονικό διάστημα μαζί με τους συμφωνηθέντες τόκους.

Δανειστής (Lender): Ένα πρόσωπο, μια εταιρία ή ένα κράτος που δανείζει χρήματα σε κάποιον που τα χρειάζεται. Ο δανειζόμενος έχει συμφωνήσει να αποπληρώσει στο μέλλον όλο το ποσό των χρημάτων που έχει δανειστεί, μαζί με τους τόκους που έχουν συμφωνηθεί. Αυτό είναι και το κίνητρο του δανειστή, η αμοιβή του δηλαδή είναι οι τόκοι.

Δολάριο ΗΠΑ (United States Dollar, USD, \$): Το νόμισμα των Ηνωμένων Πολιτειών της Αμερικής αποτελεί ένα από τα πιο γνωστά και ίσως το πιο ισχυρό νόμισμα στον κόσμο. Κυκλοφόρησε στις 2 Απριλίου 1792 και υποδιαιρείται σε 100 cents.

Δωρεά (Donation): Ένα χρηματικό ποσό ή μια συνεισφορά που δίνουμε για έναν καλό σκοπό, όπως για να βοηθήσουμε τους συνανθρώπους μας ή τον πλανήτη, χωρίς να περιμένουμε αντάλλαγμα. Δωρεά μπορεί να είναι και ο χρόνος μας, τον οποίο μπορούμε να προσφέρουμε για να φυτέψουμε δένδρα, να καθαρίσουμε τις ακτές, να προστατεύσουμε και να ωώσουμε απειλούμενα με εξαφάνιση είδη ζώων, κ.ά.

Ανάγκες, επιθυμίες και αγαθά

Οι άνθρωποι εργάζονται και τα **χρήματα** που κερδίζουν τα χρησιμοποιούν για να αγοράσουν πράγματα που χρειάζονται (**ανάγκες**) ή που απλώς θέλουν να αποκτήσουν (**επιθυμίες**).

Στη σημερινή εποχή, υπάρχουν πάρα πολλά προϊόντα και **υπηρεσίες** που κάποιος μπορεί να επιλέξει να αγοράσει και να χρησιμοποιήσει.

Ορισμένοι ξοδεύουν όλα τους τα χρήματα για να εκπληρώσουν τις επιθυμίες τους, δεν βάζουν λεφτά στην άκρη και μένουν απροστάτευτοι σε έκτακτες χρηματικές τους υποχρεώσεις.

Άλλοι ξοδεύουν με **πιστωτικές κάρτες** για να αγοράσουν πράγματα που συνήθως δεν χρειάζονται και στη συνέχεια προσπαθούν να ξεχρεώσουν τους λογαριασμούς των καρτών, πληρώνοντας υψηλό **τόκο**.

Εκτός από τα ιδιωτικά προϊόντα και υπηρεσίες, υπάρχουν και τα δημόσια αγαθά.

Τα δημόσια αγαθά είναι προϊόντα και υπηρεσίες που παρέχονται από το κράτος και αφορούν την ασφάλεια (στρατός, αστυνομία, λιμενικό), την υγεία (νοσοκομεία, κέντρα υγείας) και την παιδεία (νηπιαγωγεία, δημοτικά, γυμνάσια, πανεπιστήμια) των πολιτών του.

Τα δημόσια αγαθά τα πληρώνουν οι πολίτες μέσα από τους **φόρους**.

Μια οικογένεια πρέπει να είναι ιδιαίτερα προεκκτική όσον αφορά τα **συνολικά οικογενειακά** της **έξοδα**. Για αυτό τον λόγο, χρειάζεται να υπολογίζει τόσο τα **έσοδα** όσο και τα **έξοδά** της, κάνοντας έναν **προϋπολογισμό** και βάζοντας **στόχους**.

Κάποια προϊόντα και υπηρεσίες δεν κοστίζουν καθόλου χρήματα. Αυτά ονομάζονται **ελεύθερα αγαθά**. Όλοι χρειαζόμαστε αέρα για να ζήσουμε, αλλά δεν χρειάζεται να πληρώσουμε για αυτόν. Μπορούμε να γυμναστούμε σε ένα πάρκο ή σε μια κοντινή παραλία, απολαμβάνοντας παράλληλα τη φύση, χωρίς να πληρώσουμε απολύτως τίποτα!

Έχεις δει ποτέ ουράνιο τόξο; Δεν είναι πανέμορφο!

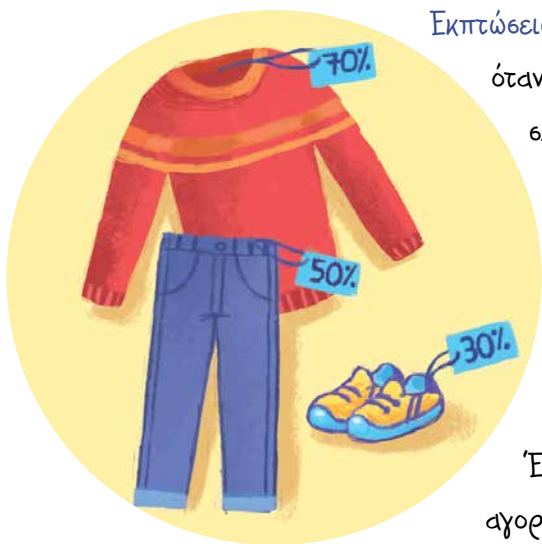
Εδελοντής (Volunteer): Ένα άτομο που «δωρίζει» τον χρόνο του για έναν φιλανθρωπικό ή κοινωνική σκοπό, προσφέροντας δηλαδή εργασία χωρίς να πληρώνεται. Ο Ερυθρός Σταυρός και οι Γιατροί Χωρίς Σύνορα είναι μερικοί από τους πιο γνωστούς διεθνείς εδελοντικούς οργανισμούς που προσφέρουν πολύτιμες ιατρικές υπηρεσίες σε εκείνους τους πολίτες οι οποίοι τις χρειάζονται.

Εθνικό χρέος (National Debt): Το ποσό των χρημάτων το οποίο μια χώρα χρωστάει σε όλους την έχουν δανείσει. Το χρέος ενός κράτους συνήθως το «αγοράζουν» οι πολίτες του, διάφοροι εγχώριοι και διεθνείς χρηματοπιστωτικοί οργανισμοί, όπως τράπεζες ή αμοιβαία κεφάλαια, συνταξιοδοτικά ταμεία, αλλά και ιδιώτες από άλλες χώρες. Σε αντάλλαγμα για αυτή την ενέργεια, παίρνουν πίσω το αρχικό τους κεφάλαιο και μια αμοιβή, τον τόκο.

Εισαγωγές (Imports): Προϊόντα όπως ποδήλατα, υπολογιστές, μηχανήματα, smartphones, αυτοκίνητα, αλλά και προϊόντα πρωτογενούς παραγωγής (όπως πετρέλαιο, ορυκτά μεταλλεύματα, φρούτα και λαχανικά) που δεν παράγονται σε μια χώρα, αλλά έξω από αυτήν. Για παράδειγμα, όλα τα αυτοκίνητα τα οποία κυκλοφορούν στη χώρα μας είναι εισαγόμενα και κατασκευάζονται σε διάφορες χώρες του κόσμου, όπως στις Ηνωμένες Πολιτείες Αμερικής, τη Γερμανία, το Ηνωμένο Βασίλειο, την Ισπανία, την Ιαπωνία και αλλού.

Εισόδημα – Ατομικό Εισόδημα (Income – Personal income): Χρήματα που κερδίζουμε κυρίως από την εργασία μας. Αν όμως έχουμε τοποθετήσει χρήματα στην τράπεζα ή έχουμε αγοράσει ένα σπίτι και το νοικιάζουμε σε κάποιο άλλο πρόσωπο, τότε πρέπει να προσθέσουμε τους ετήσιους τόκους και τα ενοίκια στο εισόδημά μας και αυτό τότε μπορεί να αυξηθεί σημαντικά.

Εκπτώσεις (Discounts): Λέμε ότι ένα αγαθό είναι σε έκπτωση, όταν αυτό πωλείται σε πραγματικά μειωμένη τιμή σε σχέση με την κανονική ή την αρχική του τιμή.

Τα καταστήματα σε ολόκληρο τον κόσμο, συνήθως την εποχή των Χριστουγέννων ή προς το τέλος κάθε χειμερινής ή καλοκαιρινής περιόδου, κάνουν εκπτώσεις, προσφέρουν δηλαδή προϊόντα που είναι εκτός εποχής σε πολύ χαμηλότερες τιμές.

Έτσι δίνεται η δυνατότητα στους καταναλωτές να αγοράσουν πράγματα που θέλουν πολύ φθηνά, αρκεί να έχουν την υπομονή να τα αποκτήσουν στις εκπτώσεις και να τα χρησιμοποιήσουν όχι άμεσα, αλλά την κατάλληλη εποχή.

Για παράδειγμα, αν θέλουμε να αγοράσουμε ένα ακριβό καλοκαιρινό ρούχο, τον χειμώνα θα το πάρουμε πολύ φθηνότερα!

Εμπορική τράπεζα (Commercial bank): Ένας χρηματοοικονομικός οργανισμός που φυλάει τα χρήματά μας και προσπαθεί να τα αξιοποιήσει, δίνοντας δάνεια που θα βοηθήσουν στην ανάπτυξη των επιχειρήσεων, της οικονομίας και τελικά της κοινωνίας. Δεν τα καταφέρνει όμως πάντα! Το κίνητρο για να βάλουμε τα χρήματά μας στην τράπεζα είναι μια αμοιβή που παίρνουμε από αυτήν και ονομάζεται τόκος.

Ενοίκιο (Rent): Το ποσό των χρημάτων που πληρώνουμε στον ιδιοκτήτη ενός σπιτιού, για να έχουμε το δικαίωμα να το χρησιμοποιούμε και να κατοικούμε σε αυτό. Την ίδια λέξη χρησιμοποιούμε όταν εμείς είμαστε οι ιδιοκτήτες ενός ακινήτου και το νοικιάζουμε σε κάποιον άλλον, οπότε εισπράτουμε εμείς το ενοίκιο.

Εξαγωγές (Exports): Προϊόντα που παράγονται σε μια χώρα και στέλνονται για να πουληθούν ή να ανταλλαχθούν στις διεθνείς αγορές. Η Ελλάδα εξαγει κυρίως αγροτικά προϊόντα όπως λάδι, πορτοκάλια, βερίκοκα, κεράσια και ροδάκινα, αλλά και ψάρια, φάρμακα και προϊόντα αλουμινίου.

Οι εξαγωγές μπορεί να αφορούν και υπηρεσίες, όπως είναι ο τουρισμός, ο οποίος αποτελεί σημαντικό κομμάτι της οικονομικής δραστηριότητας της χώρας μας και του ΑΕΠ της.

Έξοδα οικογενειακά συνολικά (Total family expenses): Τα χρήματα που ξοδεύει μια οικογένεια για να αγοράσει διάφορα αγαθά, όπως νερό, ρεύμα, τρόφιμα, φάρμακα κ.ά. Σε αυτά πρέπει να προστεθούν διάφορα έξοδα, σε περίπτωση που υπάρχει κάποιο δάνειο ή κάποια μέλη της έχουν αναλάβει συγκεκριμένες υποχρεώσεις. Τα έξοδα διακρίνονται σε μεταβλητά και σταθερά.

Έξυπνες συσκευές (Smart devices): Ως έξυπνη συσκευή αναφέρεται η ηλεκτρονική συσκευή που ενσωματώνει και συνδυάζει πολλές λειτουργίες ταυτόχρονα, συνδέεται με άλλες συσκευές ή δίκτυα μέσω διαφορετικών ασύρματων μεθόδων (όπως Bluetooth, Wi-Fi, 4G ή 5G) και μπορεί να λειτουργήσει σε κάποιο βαθμό αλληλεπιδραστικά και αυτόνομα. Χαρακτηριστικά παραδείγματα έξυπνων συσκευών είναι τα smartphones, τα tablets και τα smartwatches. Ο όρος μπορεί επίσης να αναφέρεται σε μια συσκευή που εμφανίζει ιδιότητες όπως υψηλή τεχνητή νοημοσύνη.

Έξυπνος καταναλωτής (Smart consumer): Ο καταναλωτής που, μετά από σχετική έρευνα, βρίσκει την καλύτερη τιμή για ένα αγαθό, είτε συγκρίνοντάς την τιμή του ίδιου αγαθού σε διαφορετικά καταστήματα είτε συγκρίνοντας παρόμοια αγαθά από διαφορετικές μάρκες στο ίδιο κατάστημα.

Ο έξυπνος καταναλωτής είναι ενημερωμένος, δίνει ιδιαίτερη προσοχή στις πραγματικές ευκαιρίες των εκπτώσεων και είναι σε θέση να εκμεταλλευτεί τις ευκαιρίες που προσφέρονται στο διαδίκτυο, ελέγχοντας πάντα την ποιότητα των προϊόντων. Με αυτό τον τρόπο, αξιοποιεί όσο μπορεί περισσότερο τα χρήματά του, γιατί κάθε ευρώ που φεύγει από την τσέπη του για κατανάλωση δεν γυρίζει πίσω!

Επένδυση (Investment): Κάτι το οποίο πιστεύουμε ότι μπορεί να έχει μεγαλύτερη αξία στο μέλλον από σήμερα, άρα αξίζει να το αγοράσουμε τώρα. Αυτό θα μπορούσε να είναι ένα οικόπεδο, ένα σπίτι, ο χρυσός, διάφορες μετοχές, κάποια έργα τέχνης κ.ά. Ο ίδιος όρος χρησιμοποιείται και για τις επενδύσεις που κάνει το κράτος, οι οποίες ονομάζονται δημόσιες, ενώ υπάρχουν και οι ιδιωτικές επενδύσεις, π.χ. σε προϊόντα τεχνολογίας, τις οποίες κάνουν οι εταιρίες.

Επενδύω χρήματα (Invest money): Ένα μέρος από τα χρήματα που έχουμε μαζέψει το χρησιμοποιούμε για την κάλυψη των αναγκών και των επιθυμιών μας, ένα άλλο για την αποταμίευση με σκοπό την ασφάλειά μας και ένα τμήμα από αυτά μπορούμε να τα επενδύσουμε.

Επενδύω σημαίνει χρησιμοποιώ τα χρήματά μου με τρόπο που μπορεί να μου δώσει κέρδος – περισσότερα χρήματα δηλαδή – στο μέλλον. Όμως οι επενδύσεις κρύβουν και κινδύνους και υπάρχει περίπτωση να χάσουμε ένα μέρος των χρημάτων μας ή/και, πολύ σπάνια, όλα τα χρήματά μας. Η γνώση όμως και η διασπορά του κινδύνου (δες τον ορισμό της λέξης χαρτοφυλάκιο) τον περιορίζει σημαντικά!

Επιθυμίες (Wants): Προϊόντα ή υπηρεσίες που θα θέλαμε να έχουμε ή να χρησιμοποιούμε, αλλά δεν είναι απαραίτητα για την αξιοπρεπή επιβίωσή μας. Για παράδειγμα, η τελευταία έκδοση του πιο επιτυχημένου smartphone μιας γνωστής εταιρίας μπορεί να προσφέρει μια βειρά από τεχνολογικές καινοτομίες, να έχει τεράστιες δυνατότητες, όμως μπορούμε να ζήσουμε και χωρίς αυτό. Αντίθετα, η αγορά ενός απλού κινητού τηλεφώνου με λιγότερες δυνατότητες και πιο προσιτή τιμή, το οποίο όμως εκπληρώνει τον βασικό του σκοπό, δηλαδή την επικοινωνία με τους γονείς μας ιδιαίτερα σε έκτακτες καταστάσεις, είναι ανάγκη!

Επιλογή (Choice): Επειδή τα χρήματα τα οποία έχουμε είναι περιορισμένα, πρέπει να διαλέγουμε με προσοχή τα αγαθά που αγοράζουμε.

Αν, για παράδειγμα, έχουμε 10 ευρώ και θέλουμε να αγοράσουμε δύο πράγματα που κάνουν 8 και 9 ευρώ αντίστοιχα, θα πρέπει να κάνουμε μια επιλογή, αφού τα χρήματά μας δεν φτάνουν για την αγορά και των δύο αγαθών!

Επιταγή (Cheque-Check): Είναι ένα «χαρτί» που έχει μια αξία η οποία προσδιορίζεται από την αξιοπιστία του ατόμου που την υπογράφει. Την επιταγή συνήθως την εκδίδει μια τράπεζα για λογαριασμό του ατόμου. Οι επιταγές με την πάροδο του χρόνου αντικαθίστανται με νέους τρόπους συναλλαγών, κυρίως με τη χρήση της τεχνολογίας.

Επιτόκιο καταθέσεων ταμιευτηρίου (Savings deposit rate): Είναι η απόδοση που μας δίνει η τράπεζα σαν ανταμοιβή και κίνητρο για να της δώσουμε τα χρήματά μας. Το επιτόκιο καταθέσεων αναφέρεται ως ποσοστό και σε ετήσια βάση. Για παράδειγμα, η τράπεζα μας δίνει ετήσιο επιτόκιο καταθέσεων 1%.

Επιχειρηματίας (Entrepreneur): Ένα άτομο το οποίο δημιουργεί μια επιχείρηση και μπορεί πολλές φορές ταυτόχρονα να τη διοικεί. Ορισμένοι ιδιαίτερα επιτυχημένοι και καινοτόμοι επιχειρηματίες στην πρόσφατη παγκόσμια ιστορία ήταν ο Steve Jobs της Apple, ο Elon Musk των εταιριών Tesla και Space X, ο Bill Gates της Microsoft και ο Jeff Bezos της Amazon.

Εποχιακές τιμές (Seasonal prices): Οι τιμές κάποιων αγαθών μπορεί να αλλάζουν ανάλογα με την εποχή του χρόνου, για παράδειγμα ένα μαγιό θα έχει χαμηλότερη τιμή τον χειμώνα ή μια πολύ όμορφη μάλλινη μπλούζα θα έχει χαμηλότερη τιμή το καλοκαίρι. Είναι ένα από τα πράγματα που πρέπει να προσέχει και να υπολογίζει ο έξυπνος καταναλωτής.

Έρευνα αγοράς (Market research): Είναι η έρευνα που κάνουμε πριν αγοράσουμε κάτι, ώστε να διαπιστώσουμε ποιο αγαθό μας συμφέρει περισσότερο από άποψη τιμής και ποιότητας, με σκοπό να ικανοποιήσουμε με τον καλύτερο δυνατό τρόπο τις ανάγκες ή τις επιθυμίες μας.

Έσοδα οικογενειακά συνολικά (Total family revenue): Στο εισόδημα που προέρχεται από την εργασία των μελών της οικογένειας, προσθέτουμε και άλλα εισοδήματα που μπορεί να έχουν τα μέλη της από ενοίκια, τόκους καταθέσεων ή άλλες πηγές.

Ευελιξία (Flexibility): Σε μια εποχή που τα πάντα αλλάζουν πολύ γρήγορα, η ευελιξία είναι σημαντική ικανότητα! Πρέπει λοιπόν να είμαστε ευέλικτοι και να προσαρμόζομαστε στις νέες πραγματικότητες, αποκτώντας νέες γνώσεις και δεξιότητες. Η ιστορία έχει δείξει ότι όποιος δεν μπορεί να προσαρμοστεί, περιθωριοποιείται ή εξαφανίζεται! Τα παραδείγματα των δεινοσαύρων και των μαμούδ είναι χαρακτηριστικά.

Ευημερία (Wellbeing): Η μεγάλη εικόνα στη ζωή κάθε ανθρώπου είναι η ατομική και η οικογενειακή του ευημερία.

Η ευημερία του ανθρώπου περιλαμβάνει τρία είδη: τη φυσική ευημερία που αφορά έναν υγιεινό τρόπο ζωής, με άσκηση και ωστή διατροφή, την κοινωνική ευημερία η οποία περικλείει την κοινωνικότητα, τη φιλία και το ενδιαφέρον για τους συνανθρώπους μας, και τη χρηματοοικονομική ευημερία η οποία έχει να κάνει με τη ωστή διαχείριση των χρημάτων μας για όλη τη διάρκεια της ζωής μας.

Ευρώ (Euro, EUR, €): Το ευρώ είναι ένα από τα πιο γνωστά και ισχυρά νομίσματα στον κόσμο. Τα φυσικά κέρματα και τα χαρτονομίσματα του ευρώ κυκλοφόρησαν την 1η Ιανουαρίου 2002, αλλά ο σχεδιασμός και η προετοιμασία του νομίσματος είχε ξεκινήσει από τις αρχές της δεκαετίας του 1990.

Τα κέρματα του ευρώ έχουν μια κοινή όψη για όλα τα κράτη-μέλη της ζώνης του ευρώ και μια εθνική όψη η οποία υποδηλώνει τη χώρα έκδοσής τους.

Ξέρεις ότι η Τράπεζα της Ελλάδος, στο πλαίσιο του Ευρωσυστήματος, εκδίδει χαρτονομίσματα ευρώ, τα δέτει σε κυκλοφορία, προμηθεύει με αυτά τις εμπορικές τράπεζες και αποσύρει/αντικαθιστά τα αντίστοιχα φθαρμένα;

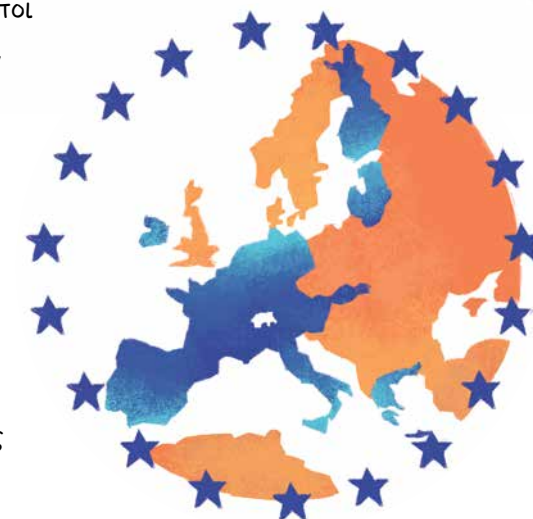
Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα (European Central Bank, ECB): Η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα είναι μία από τις σημαντικότερες κεντρικές τράπεζες του κόσμου. Ιδιοκτήτες και μέτοχοί της είναι οι κεντρικές τράπεζες των 27 κρατών-μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης (European Union, EU).

Σκοπός της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας είναι η διατήρηση της σταθερότητας των τιμών στη ζώνη του ευρώ, καθώς και η εποπτεία των εμπορικών τραπεζών.

Ζήτηση (Demand): Μια μέτρηση για το πόσοι άνθρωποι χρειάζονται ή επιθυμούν να αποκτήσουν ένα προϊόν ή μία υπηρεσία, η οποία εκφράζεται από την ποσότητα των προϊόντων και υπηρεσιών που ζητούν οι καταναλωτές. Η ζήτηση των προϊόντων δεν παραμένει σταθερή μέσα στον χρόνο, αλλά μεταβάλλεται ανάλογα με τις εγχώριες και διεθνείς εξελίξεις. Για παράδειγμα, την περίοδο της πανδημίας, οι πολίτες μείωσαν την κατανάλωσή τους – άρα μειώθηκε η ζήτηση – σε πολλά προϊόντα και υπηρεσίες, ενώ παράλληλα αύξησαν τις αποταμιεύσεις τους.

Ζώνη του ευρώ (Eurozone): 19 χώρες από το σύνολο των 27 χωρών που απαρτίζουν την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκή Ένωση, ΕΕ) αποτελούν σήμερα τη ζώνη του ευρώ. Οι χώρες αυτές έχουν αντικαταστήσει τα εθνικά τους νομίσματα και έχουν αποδεχθεί το ευρώ ως επίσημο νόμισμά τους. Με στοιχεία του 2019, τη ζώνη του ευρώ αποτελούν 343 εκατομμύρια πολίτες.

Ηλεκτρονική τραπεζική (e-banking): Με τον όρο ηλεκτρονική τραπεζική αναφερόμαστε σε όλες τις υπηρεσίες που σχετίζονται με τον τραπεζικό τομέα και προσφέρονται στους πελάτες του, χωρίς να είναι απαραίτητη η φυσική τους παρουσία. Οι υπηρεσίες παρέχονται κυρίως μέσω της χρήσης ηλεκτρονικών συσκευών και δικτύων τηλεπικοινωνιών (π.χ. τηλεφωνικό δίκτυο, διαδίκτυο). Με την έννοια αυτή, στην ηλεκτρονική τραπεζική εντάσσονται και οι υπηρεσίες που προσφέρονται από τις τράπεζες μέσω σταθερού και κινητού τηλεφώνου, οι οποίες αναφέρονται ως phone banking και mobile banking.

Χρήμα

Το **χρήμα** είναι ένα μέσο συναλλαγών με το οποίο αγοράζουμε προϊόντα και υπηρεσίες. Διευκολύνει τους πολίτες και το εμπόριο.

Στη σημερινή εποχή, το χρήμα κυκλοφορεί κυρίως σε χαρτονομίσματα (που λέγονται και τραπεζογραμμάτια) και **κέρματα** (ή μεταλλικά νομίσματα).

Κάθε χώρα ή ομάδα χωρών έχει το δικό της **νόμισμα**. Στις ΗΠΑ, χρησιμοποιούν το **δολάριο ΗΠΑ**. Στις χώρες της ευρωζώνης, χρησιμοποιούμε το **ευρώ**. Το ευρώ το εκδίδει, σε συνεργασία με τις κεντρικές τράπεζες των χωρών της ευρωζώνης, η **Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα** (ΕΚΤ) που προσπαθεί να διατηρήσει την αξία του διαχρονικά σταθερή.

Όσο πιο ισχυρή είναι μια οικονομία τόσο πιο ισχυρό είναι και το νόμισμά της!

Η σχέση μεταξύ δύο νομισμάτων λέγεται **συναλλαγματική ισοτιμία**.

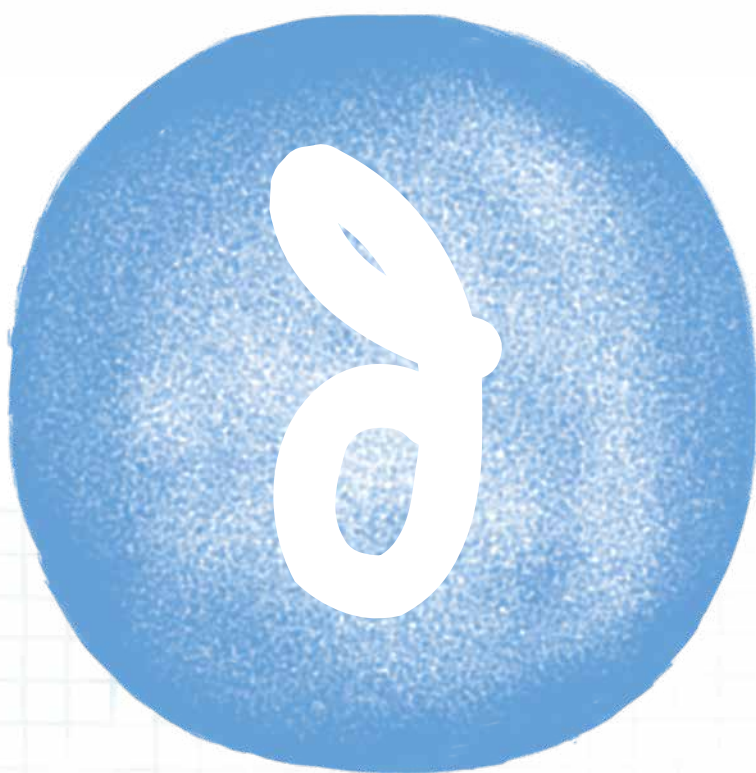
Κάθε εποχή έχει και το δικό της είδος χρήματος!

Σήμερα που η εποχή μας χαρακτηρίζεται από την ψηφιοποίηση της οικονομίας, το χρήμα θα γίνεται όλο και πιο ψηφιακό!

Σε ορισμένες προηγμένες χώρες, όπως η Σουηδία, ήδη κυριαρχεί το **ψηφιακό χρήμα**.

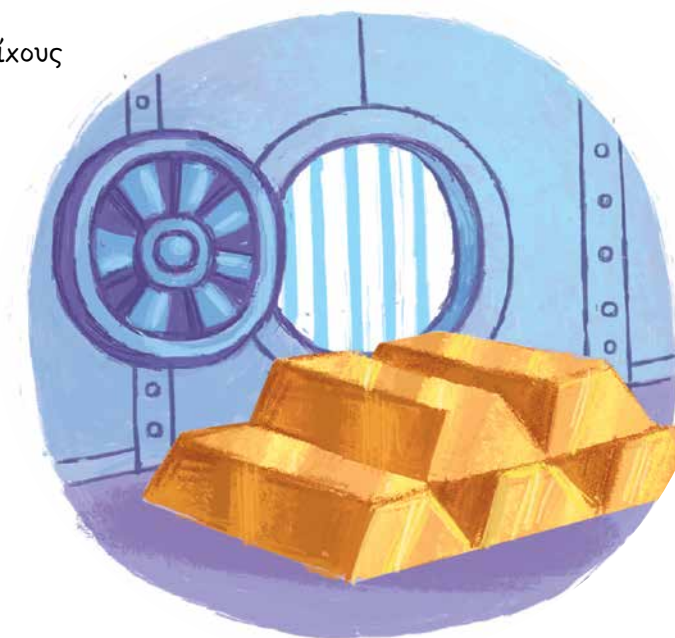
Το χρήμα μπορεί να προσφέρει στον άνθρωπο ελευθερία, ευκαιρίες, ασφάλεια, επιλογές, ταυτόχρονα όμως είναι υπεύθυνο και για μεγάλες καταστροφές. Για αυτό τον λόγο, δεν πρέπει να δείχνουμε **απλησία**. Αντίθετα, πρέπει να χρησιμοποιούμε το χρήμα για την **ευημερία** μας και όχι να μας χρησιμοποιεί αυτό!

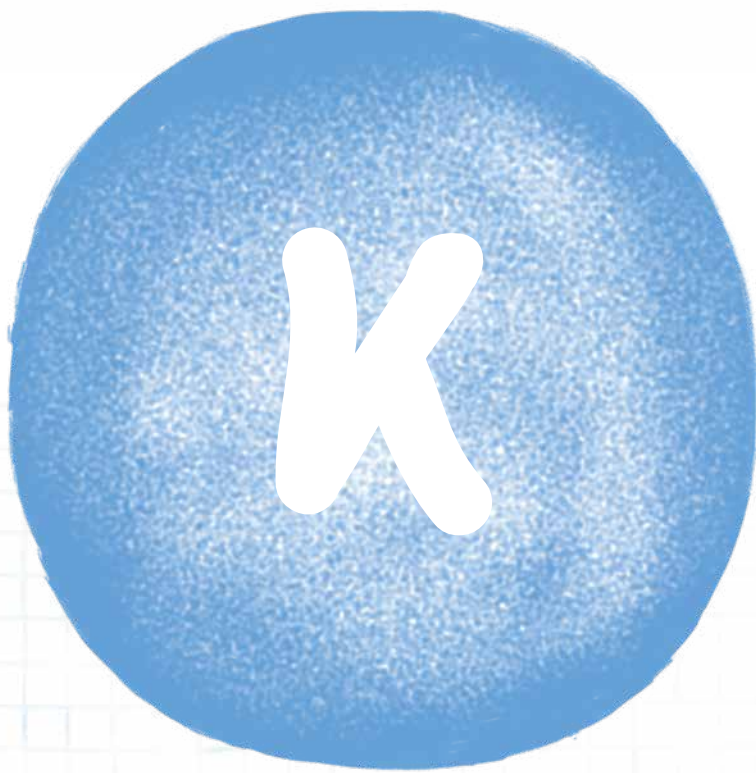

Θησαυροφυλάκιο (Vault): Ένα δωμάτιο μέσα σε μια τράπεζα με ενισχυμένους τοίχους και θωρακισμένη πόρτα, στο οποίο αποθηκεύονται με ασφάλεια τα χρήματα της τράπεζας και άλλα πολύτιμα αντικείμενα.

Θυρίδα (Safe - Deposit box): Ένα ιδιαίτερα ασφαλές «κουτί» το οποίο βρίσκεται σε κάποιο μέρος μέσα στην τράπεζα (συνήθως στο θησαυροφυλάκιο της) και το οποίο εκείνη νοικιάζει στους πελάτες της για να αποθηκεύουν και να προστατέψουν πολύτιμα έγγραφα και αντικείμενα.

Κανονική τιμή (Regular price): Η συνηθισμένη τιμή ενός αγαθού το οποίο δεν βρίσκεται σε έκπτωση ή προφορά.

Κάρτα δώρου (Gift card): Ένα πολύ χρήσιμο και έξυπνο είδος δώρου! Αντί να αγοράσουμε σε κάποιον ένα δώρο, το οποίο δεν ξέρουμε αν τελικά θα του αρέσει, του δίνουμε μια κάρτα δώρου με ένα συγκεκριμένο ποσό και επιλέγει ο ίδιος τι θέλει να αγοράσει.

Κατάθεση χρημάτων (Money deposit): Η τοποθέτηση χρημάτων στον τραπεζικό μας λογαριασμό.

Κατανάλωση (Consumption): Η αγορά προϊόντων ή υπηρεσιών για να καλύψουμε τις ανάγκες και τις επιθυμίες μας.

Καταναλωτής (Consumer): Ένα άτομο το οποίο αγοράζει και χρησιμοποιεί προϊόντα και υπηρεσίες.

Κέρμα (Coin): Το κέρμα – που αποκαλείται συχνά και μεταλλικό νόμισμα – είναι ένα κομμάτι από μέταλλο που χρησιμοποιείται για συναλλαγές. Στα παλιά χρόνια, τα νομίσματα κατασκευάζονταν εξ ολοκλήρου από πολύτιμα μέταλλα, όπως χρυσό ή/και ασήμι.

Κίνδυνος (Risk): Η πιθανότητα να συμβεί κάτι δυσάρεστο, όπως είναι ένας τραυματισμός ή μια ζημιά. Στις επενδύσεις, ως κίνδυνος ορίζεται η πιθανότητα να χάσουμε ένα μέρος ή όλα τα χρήματα που έχουμε επενδύσει.

Κλιματική αλλαγή (Climate change): Σύμφωνα με τον Οργανισμό Ηνωμένων Εθνών (ΟΗΕ), ως κλιματική αλλαγή ορίζεται η μεταβολή στο κλίμα που οφείλεται άμεσα ή έμμεσα σε ανθρωπίνες δραστηριότητες. Η κλιματική αλλαγή διακρίνεται από την κλιματική μεταβλητότητα, η οποία έχει φυσικά αίτια.

Τις τελευταίες δεκαετίες ο πλανήτης μας εκπέμπει SOS, αφού αντιμετωπίζει πολλούς κινδύνους από την αλόγιστη χρήση των πλαστικών, τις υπερβολικές εκπομπές του διοξειδίου του άνθρακα, την αποψίλωση των δασών, καθώς και τα χημικά ή άλλα απόβλητα που μολύνουν τις θάλασσες και τους ωκεανούς.

Κοινός τραπεζικός λογαριασμός (Joint bank account): Εκτός από τον ατομικό τραπεζικό λογαριασμό – που σημαίνει έναν τραπεζικό λογαριασμό στο όνομά μας και μόνο – μπορούμε να ανοίξουμε τραπεζικό λογαριασμό και μαζί με ανθρώπους που τους έχουμε απόλυτη εμπιστοσύνη (πράγμα δύσκολο!). Αυτό το είδος του τραπεζικού λογαριασμού λέγεται κοινός. Για παράδειγμα, οι γονείς, μόνοι τους ή μαζί με το παιδί τους, μπορούν να ανοίξουν έναν κοινό τραπεζικό λογαριασμό. Απλά το παιδί θα μπορεί να χρησιμοποιήσει τα χρήματα που είναι στον λογαριασμό, όταν θα γίνει ενήλικας.

Κοινωνία (Society): Ένα σύνολο ατόμων που ζουν ως μέλη μιας κοινότητας, ενός δήμου, μιας πολιτείας ή μιας χώρας.

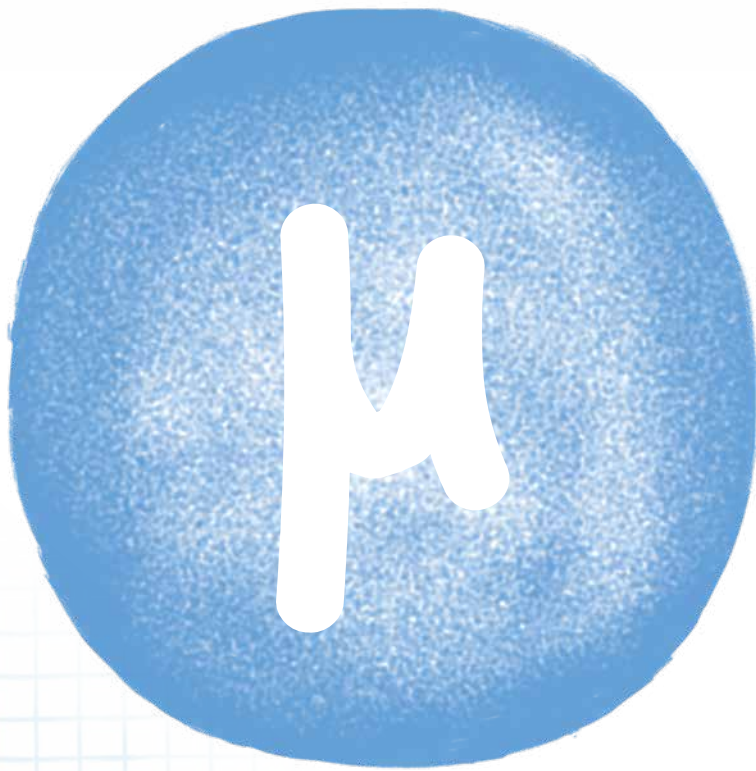
Κόστος (Cost): Το ποσό που δίνουμε για να αγοράσουμε ένα προϊόν ή μια υπηρεσία που επιθυμούμε ή έχουμε ανάγκη.

Κόστος παραγωγής (Production cost): Το κόστος παραγωγής ενός προϊόντος ή μιας υπηρεσίας επηρεάζεται και διαμορφώνεται από το κόστος των παραγωγικών συντελεστών που χρησιμοποιούνται για την παραγωγή του (όπως η τιμή του

πετρελαίου, το κόστος του χρήματος, ο χρόνος που χρειάζεται για να παραχθεί, η προσπάθεια που καταβάλλεται, το κόστος των υλικών που χρησιμοποιούνται), αλλά και από άλλους παράγοντες, όπως το κόστος της διαφήμισης και του marketing συνολικά, καθώς και της επανιότητας του αγαθού αυτού στην αγορά.

Κρυπτονομίσματα (Cryptocurrencies): Μια μορφή ψηφιακού χρήματος (digital money) που μπορούμε να χρησιμοποιήσουμε μόνο ηλεκτρονικά. Ονομάζονται έτσι γιατί χρησιμοποιούν προχωρημένους μαθηματικούς αλγόριθμους μιας επιστημονικής μεθόδου που λέγεται κρυπτογραφία, με σκοπό την προστασία της ιδιωτικότητας των συναλλαγών που τα αφορούν. Σήμερα υπάρχουν χιλιάδες κρυπτονομίσματα, με πιο γνωστά το Bitcoin (BTC, Β) και το Ethereum (ETH). Στην πραγματικότητα, είναι μια υψηλού κινδύνου επένδυση.

Κυβέρνηση (Government): Ένα συλλογικό όργανο που έχει στόχο του τη διοίκηση του κράτους. Η κυβέρνηση προτείνει νόμους για τη ρύθμιση των δραστηριοτήτων σε μια κοινωνία και είναι υπεύθυνη για την εφαρμογή τους, αφού ψηφιστούν από τη Βουλή. Στόχος των δημοκρατικών κυβερνήσεων είναι να συμβάλλουν στην ευημερία και την αρμονική ζωή των πολιτών μιας χώρας ή μιας πολιτείας. Αυτό δεν σημαίνει όμως ότι οι κυβερνήσεις επιτυγχάνουν πάντα αυτό τον στόχο!

Μακροπρόθεσμος στόχος (Long-term goal): Ένας στόχος ή ένας σκοπός που, για να επιτευχθεί, απαιτείται σχετικά μεγάλη χρονική περίοδος. Συνήθως η πορεία προς την επίτευξη ενός τέτοιου στόχου είναι πάνω από δέκα χρόνια.

Μεταβλητά έξοδα (Variable expenses): Έξοδα τα οποία δεν είναι σταθερά κάθε μήνα αλλά μεταβάλλονται, πράγμα που σημαίνει πως μπορούμε να τα ελέγξουμε πιο εύκολα. Για παράδειγμα, αν μια οικογένεια πληρώνει ενοίκιο 500 ευρώ τον μήνα, αυτό χαρακτηρίζεται ως ένα σταθερό έξοδο. Αντίθετα, αν παραγγέλνει συχνά φαγητό από έξω, αυτό αποτελεί ένα μεταβλητό έξοδο, γιατί μπορεί να το προσαρμόσει και να το μειώσει σημαντικά.

Μετοχή (Share): Η μετοχή αντιπροσωπεύει ένα κομμάτι της αξίας μιας επιχείρησης. Οι μετοχές των επιχειρήσεων μπορεί να είναι ή να μην είναι εισηγμένες σε ένα χρηματιστήριο, ενώ η επένδυση σε αυτές θεωρείται πως έχει μακροπρόθεσμο χαρακτήρα. Όταν αγοράζουμε μετοχές μιας εταιρίας, γινόμαστε μέτοχοι (ιδιοκτήτες) της επιχείρησης αυτής κατά το ποσοστό των μετοχών που αγοράζουμε, σε σχέση με το σύνολο των μετοχών που έχει η εταιρία. Αν, για παράδειγμα, αγοράσουμε 10 μετοχές της εταιρίας Apple, τότε γινόμαστε ιδιοκτήτες της εταιρίας κατέχοντας ένα μικρό μερίδιο των μετοχών της. Να σημειώσουμε ότι η Apple έχει 16,89 εκατομμύρια μετοχές.

Μέτοχος (Shareholder - Stockholder): Ένα άτομο ή μία εταιρία που κατέχει μετοχές μιας (άλλης) εταιρίας.

Μετρήσιμο (Measurable): Κάτι το οποίο μπορούμε να μετρήσουμε, ώστε να γνωρίζουμε πόσες μονάδες από αυτό έχουμε. Για παράδειγμα, οι αποταμιεύσεις μας ή τα χρέη μας είναι μετρήσιμα, σε αντίθεση με την ευτυχία ή την αγάπη που είναι δύσκολο να μετρηθούν!

Μετρητά (Cash): Χρήματα, είτε χαρτονομίσματα είτε κέρματα/μεταλλικά νομίσματα, τα οποία είναι άμεσα διαθέσιμα και μπορούμε να τα χρησιμοποιήσουμε οποια στιγμή το θελήσουμε.

Μισθός (Wage): Το ποσό των χρημάτων που κάποιος πληρώνεται για τη δουλειά που κάνει. Ο μισθός ενός ατόμου επηρεάζεται και διαμορφώνεται από διάφορους παράγοντες, όπως από τη χώρα στην οποία δουλεύει, το είδος της εργασίας που προσφέρει, τη ζήτηση για το συγκεκριμένο επάγγελμα, την αξιολόγηση για το πόσο καλός είναι στη δουλειά του, καθώς και από άλλους παράγοντες.

Εργασία

Όταν οι άνθρωποι εργάζονται, πληρώνονται. Με τα χρήματα που παίρνουν, καλύπτουν τα προσωπικά ή και τα **οικογενειακά** τους **έξοδα**.

Ορισμένοι εργάζονται στον ιδιωτικό τομέα ως ιδιωτικοί υπάλληλοι, άλλοι στον δημόσιο τομέα ως δημόσιοι υπάλληλοι και άλλοι είναι **επιχειρηματίες**.

Ο **μισθός** είναι ένα συγκεκριμένο, σταθερό ποσό χρημάτων που δίνουν οι επιχειρήσεις στους υπαλλήλους τους σε αντάλλαγμα για την εργασία που προσφέρουν.

Αν η **οικονομία** ή και η επιχείρηση που δουλεύει ο εργαζόμενος πηγαίνει καλά, τότε ο μισθός του μετά από κάποιο χρονικό διάστημα θα αυξηθεί! Αν όμως τα πράγματα δεν πάνε καλά, ο μισθός μπορεί να μειωθεί και ο υπάλληλος μπορεί ακόμα και να χάσει τη δουλειά του, οπότε να μείνει **άνεργος!**

Οι επιχειρηματίες δεν παίρνουν μισθό και το εισόδημά τους δεν είναι πάντα σταθερό, καθώς μπορεί τη μια χρονιά να πάνε καλά και την άλλη άσχημα.

Επειδή στις μέρες μας οι εξελίξεις στον πλανήτη είναι ταχύτερες από ποτέ, πρέπει να τις παρακολουδούμε, να εκπαιδευόμαστε και να αποκτούμε νέες δεξιότητες. Έτσι γινόμαστε πιο χρήσιμοι στην επιχείρηση που δουλεύουμε και η αμοιβή μας θα είναι πολύ καλύτερη!

Σιγά-σιγά στις αναπτυσσόμενες χώρες, αλλά και στη χώρα μας, οι επιχειρήσεις δίνουν έμφαση όχι μόνο στα **κέρδη**, αλλά και στο περιβάλλον, στην κοινωνία και στην αποτελεσματική διακυβέρνηση, η οποία περιλαμβάνει και την ποιότητα της ζωής των εργαζομένων.

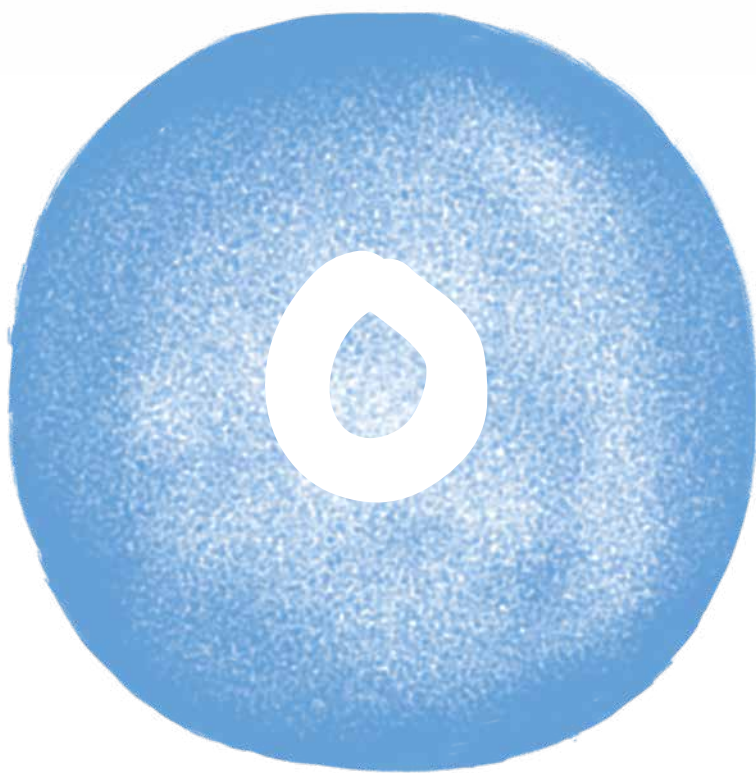
Ναυτιλία (Shipping industry): Η ναυτιλία ανήκει στον τριτογενή τομέα παραγωγής και αποτελεί έναν πολύ σημαντικό κλάδο της ελληνικής οικονομίας.

Αν και η χώρα μας αντιπροσωπεύει μόλις το 0,16% του παγκόσμιου πληθυσμού, οι Έλληνες εφοπλιστές κατέχουν σχεδόν το 20% των πλοίων της παγκόσμιας ναυτιλίας.

Νόμισμα (Currency): Κάθε κράτος ή ένωση κρατών χρησιμοποιεί ένα επίσημο νόμισμα για τις συναλλαγές των πολιτών του. Στις χώρες που αποτελούν τη ζώνη του ευρώ χρησιμοποιούμε το ευρώ, στις Ηνωμένες Πολιτείες Αμερικής χρησιμοποιούν το δολάριο ΗΠΑ, στον Καναδά το καναδικό δολάριο, στην Κίνα το γουάν, στην Ινδία τη ρουπία, στη Ρωσία το ρούβλι κ.ο.κ.

Σύμφωνα με τον Αριστοτέλη, η λέξη «νόμισμα» έχει τη ρίζα της στη λέξη «νόμος», επειδή δεν είναι κάτι που προέρχεται από τη φύση, αλλά ανθρώπινο δημιούργημα που κατοχυρώθηκε με νόμο.

Οικονομία της αγοράς (Market economy): Ένα οικονομικό σύστημα στο οποίο οι αποφάσεις για το τι προϊόντα θα παραχθούν, σε τι ποσότητες θα παραχθούν, αλλά και σε ποιες τιμές θα προσφέρονται, λαμβάνονται από τα άτομα μέσα από τον νόμο της προσφοράς και της ζήτησης (βλ. βελ. 18).

Σε γενικές γραμμές, ο ρόλος του κράτους στην οικονομία της αγοράς είναι περιορισμένος. Αντίθετα, στην κεντρικά σχεδιασμένη οικονομία, το κράτος έχει τον κυρίαρχο ρόλο.

Η πλειονότητα των χωρών έχει ένα σύστημα το οποίο συνδυάζει τόσο την οικονομία της αγοράς, αφήνοντας στα άτομα την παραγωγή καταναλωτικών και επενδυτικών προϊόντων, όσο και τον ρόλο του κράτους το οποίο αναλαμβάνει κυρίως τον δεσμικό έλεγχο της ιδιωτικής πρωτοβουλίας και τους τομείς της παιδείας, της ασφάλειας και της υγείας, χωρίς όμως να αποκλείει και τους ιδιώτες.

Οικονομικά (Economics): Ο επιστημονικός κλάδος ο οποίος ασχολείται με τη μελέτη των αποφάσεων που λαμβάνουν οι άνθρωποι για να αποκτήσουν πράγματα που έχουν ανάγκη ή επιθυμούν, σε έναν κόσμο που χαρακτηρίζεται από περιορισμένους πόρους.

Ομόλογο (Bond): Το ομόλογο είναι μία μορφή δανεισμού. Τα κράτη, αλλά και οι εταιρίες δανείζονται εκδίδοντας, μεταξύ άλλων, και ομόλογα τα οποία αποτελούν μια μορφή δανεισμού χρονικής διάρκειας 3 έως 10 ετών. Αυτός που αγοράζει τα ομόλογα είναι ο επενδυτής και επιθυμεί να πάρει τα χρήματά του πίσω μαζί με τους συμφωνηθέντες τόκους. Αυτός που εκδίδει το ομόλογο είναι ο δανειολήπτης.

Βάζουμε στόχους και με την αποταμίευση τους επιτυγχάνουμε!

Πολλοί άνθρωποι δεν ξοδεύουν όλα τα χρήματα που κερδίζουν. Κάποια από αυτά τα βάζουν στην άκρη για τις δύσκολες μέρες που ίσως έρθουν.

Αυτό ονομάζεται **αποταμίευση** και είναι μια πολύ ευγενή πράξη που μας αφορά όλους: τους γονείς, τις επιχειρήσεις, αλλά και τα κράτη!

Αν τα χρήματα που έχουμε μαζέψει τα έχουμε στο σπίτι μας, μπορεί να μας τα κλέψουν, ενώ μπορεί επίσης να παρασυρδούμε και να τα ξοδέψουμε. Γι' αυτό, είναι καλό να έχουμε έναν **τραπεζικό λογαριασμό**, ώστε να αποταμιεύουμε με ασφάλεια τα χρήματά μας και να παίρνουμε και **τόκο**.

Όταν είμαστε μικροί, δεν μπορούμε να έχουμε έναν τραπεζικό λογαριασμό μόνοι μας, αλλά μπορούμε να ανοίξουμε έναν **κοινό λογαριασμό** με τους γονείς μας.

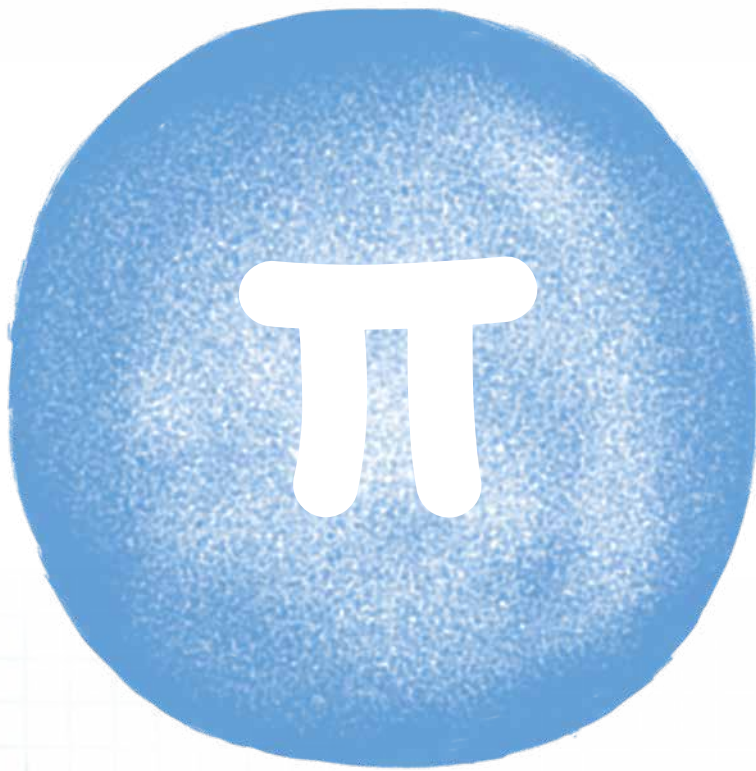
Με την ψηφιακή επανάσταση, περιορίζεται η ανάγκη της φυσικής παρουσίας στις τράπεζες, αφού όλες οι συναλλαγές μπορούν να γίνουν πλέον από τον ηλεκτρονικό μας υπολογιστή ή το κινητό μας τηλέφωνο (αυτό που λέμε **ηλεκτρονική τραπεζική**)!

Μέσα κυρίως από τη δουλειά μας, τις δεξιότητες και τις ικανότητές μας, αλλά και με τη ευγενή χρήση των χρημάτων μας, βάζουμε εφικτούς **στόχους** στη ζωή μας και, αποταμιεύοντας, μπορούμε να τους πετύχουμε!

Ένα ποδήλατο, ένα tablet, ένα smartphone είναι στόχοι που, με τη συστηματική αποταμίευση και υπομονή, μπορούμε να πραγματοποιήσουμε σχετικά σύντομα!

Ο γενικός κανόνας που πρέπει να ακολουθούμε για να μη βρεθούμε ποτέ σε δύσκολη θέση είναι τα **έξοδά** μας να είναι πάντοτε μικρότερα από τα **έσοδά** μας!

Παζάρι (Bazaar-Marketplace): Ένα φυσικό μέρος, μια τοποθεσία δηλαδή, όπου οι άνθρωποι συναντιούνται, συναλλάσσονται και ανταλλάσσουν διάφορα αγαθά.

Την ίδια λέξη χρησιμοποιούμε όταν δύο άτομα διαπραγματεύονται την τιμή ενός προϊόντος ή μιας υπηρεσίας.

Παραγωγός (Producer): Ένα άτομο ή μία επιχείρηση που παράγει προϊόντα ή προσφέρει υπηρεσίες.

Πιστωτική Κάρτα (Credit card): Αποτελεί ένα μέσο πληρωμής που παρέχει στον κάτοχό του τη δυνατότητα να δανειστεί χρήματα, τα οποία καλείται να πληρώσει αργότερα.

Στην ουσία, όταν αγοράζουμε με πιστωτική κάρτα, η τράπεζα ή κάποιος άλλος εχρεωτικός οργανισμός μας δανείζει τα χρήματα αυτά με ένα πολύ υψηλό επιτόκιο. Αν πληρώσουμε μέσα σε έναν μήνα όλο το ποσό που ξοδέψαμε χρησιμοποιώντας την πιστωτική μας κάρτα, η τράπεζα δεν μας χρεώνει τόκους. Εάν όμως πληρώσουμε ένα μικρό μόνο ποσό σε σχέση με αυτά που ξοδέψαμε ή δεν πληρώσουμε τον λογαριασμό καθόλου, τότε θα προτεθούν πολύ υψηλοί τόκοι και τα χρήματα που θα χρωστάμε στην τράπεζα θα αυξηθούν πολύ γρήγορα! Για αυτό τον λόγο, θα πρέπει να είμαστε ιδιαίτερα προσεκτικοί στις αγορές που κάνουμε με τη χρήση πιστωτικών καρτών.

Πιστωτικό ίδρυμα (Lending institution): Ένας οργανισμός ή μία εταιρεία που δανείζει χρήματα στα άτομα ή στις επιχειρήσεις, οι οποίοι ονομάζονται δανειολήπτες. Τα πιο γνωστά πιστωτικά ιδρύματα είναι οι εμπορικές τράπεζες.

Πληθωρισμός (Inflation): Οι τιμές των προϊόντων και των υπηρεσιών σπάνια μένουν σταθερές με την πάροδο του χρόνου. Αλλάζουν συχνά και συνήθως αυξάνονται.

Η μεταβολή των τιμών, από χρόνο σε χρόνο, μιας σειράς προϊόντων και υπηρεσιών που έχει επιλέξει η Ελληνική Στατιστική Αρχή (ΕΛΣΤΑΤ), λέγεται πληθωρισμός.

Όταν λοιπόν ανακοινώνεται από την ΕΛΣΤΑΤ ότι στην Ελλάδα έχουμε ετήσιο πληθωρισμό 2%, αυτό σημαίνει ότι οι τιμές αυξήθηκαν 2% κατά μέσο όρο. Οι τιμές κάποιων προϊόντων μπορεί να αυξήθηκαν περισσότερο από 2%, κάποιων άλλων να μειώθηκαν, ορισμένων να αυξήθηκαν λιγότερο από 2% και άλλων να παρέμειναν σταθερές.

Ο υψηλός πληθωρισμός σε γενικές γραμμές δεν είναι καλός για τους πολίτες, αφού με τα ίδια χρήματα θα μπορούν να αγοράζουν στο μέλλον λιγότερα προϊόντα και υπηρεσίες.

Πλούτος (Wealth): Ως πλούτος στην χρηματοοικονομική επιστήμη ορίζεται η διαφορά μεταξύ της τρέχουσας αξίας όλων των περιουσιακών μας στοιχείων και των χρεών που μπορεί να έχουμε.

Αν, για παράδειγμα, μια οικογένεια έχει 12.000 ευρώ σε καταθέσεις στην τράπεζα και ένα διαμέρισμα που αξίζει σήμερα 100.000 ευρώ και δεν χρωτάει τίποτα, τότε ο συνολικός πλούτος της είναι 112.000 ευρώ.

Αν όμως το ίδιο διαμέρισμα το έχει αγοράσει με δάνειο και χρωτάει σήμερα 40.000 ευρώ στην τράπεζα, τότε ο πλούτος της οικογένειας είναι 72.000 ευρώ.

Προκαταβολή (Downpayment): Ένα μέρος της τιμής ενός προϊόντος ή μιας υπηρεσίας που πληρώνουμε στην αρχή, με σκοπό να τα δεσμεύουμε για να τα αγοράσουμε στο μέλλον.

Για τον πωλητή, η προκαταβολή αποτελεί εγγύηση ότι δέλουμε το αγαθό και ότι πράγματι σκοπεύουμε να το αγοράσουμε.

Προσιτό (Affordable): Λέμε ότι ένα αγαθό είναι προσιτό για εμάς, όταν η αγορά του είναι μέσα στις οικονομικές μας δυνατότητες.

Προσφορά (Supply): Η ποσότητα των προϊόντων και των υπηρεσιών που είναι διαθέσιμα προς πώληση σε ένα συγκεκριμένο μέρος, σε μια χώρα ή και σε ολόκληρο τον κόσμο. Η προσφορά των προϊόντων δεν παραμένει σταθερή, αλλάζει ανάλογα με την εποχή ή τις εγχώριες ή παγκόσμιες συνθήκες.

Για παράδειγμα, σε επίπεδο χώρας, η προσφορά ορισμένων αγροτικών προϊόντων επηρεάζεται αρνητικά από τις καιρικές συνθήκες, όπως το καλάζι ή άλλες καιρικές καταστροφές.

Σε παγκόσμιο επίπεδο, η προσφορά του πετρελαίου επηρεάζεται από πολλούς παράγοντες όπως η τιμή του, αλλά ακόμα και από πιθανές εκδροπραξίες σε ορισμένες χώρες που είναι σημαντικοί παραγωγοί πετρελαίου.

Προσωπικό χρέος (Personal debt): Το ποσό των χρημάτων το οποίο ένα άτομο χρωτάει σε άλλα άτομα, σε τράπεζες ή στο κράτος.

Προϋπολογισμός (Budget): Ένα σχέδιο που δημιουργούμε προκειμένου να προγραμματίσουμε τα έσοδα και τα έξοδά μας και να υλοποιήσουμε τους στόχους μας.

Ρομποτική (Robotics): Η ρομποτική είναι ένας κλάδος της μηχανικής που περιλαμβάνει τη σύλληψη, τον σχεδιασμό, την κατασκευή και τη λειτουργία των ρομπότ. Το επιστημονικό αυτό πεδίο, μεταξύ άλλων επιστημονικών κλάδων, συνδέει την ηλεκτρονική, την επιστήμη των υπολογιστών, την τεχνητή νοημοσύνη, τη μηχανική, τη νανοτεχνολογία και τη βιοτεχνολογία. Η ρομποτική λοιπόν ασχολείται τόσο με τον σχεδιασμό και την κατασκευή των ρομπότ, από την πλευρά του υλικού, όσο και με τα συστήματα πληροφορικής για τον έλεγχο, την αντίληψη μέσω των αισθητήρων και την επεξεργασία πληροφοριών των ρομπότ από την πλευρά της νοημοσύνης.

Επενδύουμε ένα μέρος των χρημάτων μας

Αν κάποιος έχει αποταμιεύσει ένα χρηματικό ποσό, μπορεί να επενδύσει ένα μέρος του.

Υπάρχουν πολλοί τρόποι να επενδύσουμε. Κάποιοι αγοράζουν γη ή ακίνητα, κάποιοι χρεωό, άλλοι ομόλογα και άλλοι μετοχές. Όταν κάποιος αγοράζει μετοχές μιας επιχείρησης γίνεται μέτοχός της.

Οι μετοχές ορισμένων εταιριών ειδάγονται σε μια χρηματιστηριακή αγορά, όπως το Χρηματιστήριο Αθηνών ή το Χρηματιστήριο της Νέας Υόρκης.

Ο χρηματιστής αναλύει τους χρηματιστηριακούς και άλλους δείκτες και συμβουλεύει τους επενδυτές αν πρέπει και πότε να αγοράσουν ή να πουλήσουν τις μετοχές τους.

Οι μετοχές δεν παρέχουν ειγουριά, επειδή περιέχουν κίνδυνο. Κίνδυνος σημαίνει ότι μπορεί μεν να κερδίσεις αρκετά χρήματα από μια επένδυση, αλλά μπορεί να χάσεις ένα μέρος του κεφαλαίου που επένδυες ή, σε ακραίες καταστάσεις, και όλο!

Για αυτό τον λόγο, ποτέ δεν επενδύουμε τα χρήματά μας, αν δεν γνωρίζουμε καλά σε τι ακριβώς επενδύουμε!

Το σύνολο των επενδύσεων ενός ατόμου λέγεται χαρτοφυλάκιο.

6

Σταθερά έξοδα (Fixed expenses): Έξοδα τα οποία πληρώνουμε σε τακτική βάση και το χρηματικό ποσό που δίνουμε μένει σταθερό. Για παράδειγμα, αν έχουμε συμφωνήσει να πληρώνουμε για το ενοίκιο μας 500 ευρώ τον μήνα για τα επόμενα 5 χρόνια, αυτό αποτελεί ένα σταθερό μας έξοδο.

Στεγαστικό δάνειο (Mortgage): Ένα δάνειο που παίρνουμε από μια τράπεζα ή μια πιστωτική ένωση, με σκοπό την αγορά ενός σπιτιού. Όταν αγοράζουμε ένα σπίτι, είναι καλό να έχουμε μαζέψει μερικά χρήματα και όχι να δανειζόμαστε όλο το ποσό!

Στόχος (Goal): Κάτι που αποφασίζουμε πως είναι πολύ σημαντικό να προσπαθήσουμε να υλοποιήσουμε. Αν τα καταφέρουμε, μπορούμε να πούμε πως πετύχαμε τον στόχο μας.

Συμβόλαιο (Contract): Ένα συμβόλαιο είναι μια νομική συμφωνία μεταξύ δύο ή περισσότερων μερών. Το δάνειο είναι ένα είδος συμβολαίου, που οι όροι του πρέπει να τηρούνται και από τις δύο πλευρές.

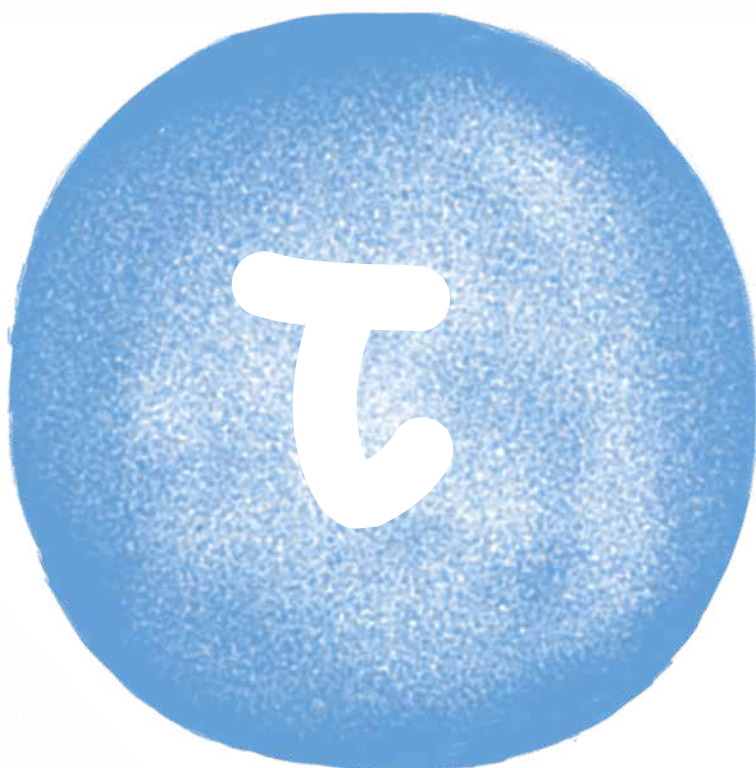
Συναλλαγματική ισοτιμία (Exchange rate): Η αναλογία μεταξύ των νομισμάτων δύο χωρών ή οικονομικών ενώσεων, η οποία μας δείχνει πόσες μονάδες από το ένα νόμισμα πρέπει να δώσουμε για να πάρουμε το αντίστοιχο ποσό στο άλλο νόμισμα.

Για παράδειγμα, αν η συναλλαγματική ισοτιμία του ευρώ με την τουρκική λίρα είναι 1 προς 10, αυτό σημαίνει ότι ο κάτοχος 1 ευρώ μπορεί να το ανταλλάξει με 10 τουρκικές λίρες ή, αντίστροφα, ο κάτοχος τουρκικών λιρών πρέπει να δώσει 10 τουρκικές λίρες για να πάρει 1 ευρώ.

Σε γενικές γραμμές, όσο πιο ισχυρή είναι μια οικονομία τόσο πιο ισχυρό είναι και το νόμισμά της.

Σχέδιο (Plan): Μια διαδικασία που βοηθά τους ανθρώπους να αποφασίσουν αν μια ιδέα ή ένας στόχος μπορεί να πραγματοποιηθεί και να έχει επιτυχία στο μέλλον.

Τεχνητή νοημοσύνη (Artificial Intelligence, AI): Η τεχνητή νοημοσύνη, η οποία αναφέρεται επίσης και ως μηχανική νοημοσύνη (Machine Intelligence, MI) και υπολογιστική νοημοσύνη (Computational Intelligence, CI), είναι η νοημοσύνη που εμφανίζεται σε μηχανήματα, σε αντίθεση με τη φυσική νοημοσύνη (Natural Intelligence, NI) που εμφανίζεται στους ανθρώπους και τα ζώα. Στην επιστήμη των υπολογιστών, η έρευνα για την τεχνητή νοημοσύνη αναφέρεται ως η μελέτη των «ευφυνών παραγόντων», δηλαδή κάθε συσκευής που αντιλαμβάνεται το περιβάλλον της και αναλαμβάνει δράσεις οι οποίες μεγιστοποιούν τις πιθανότητες επίτευξης των στόχων. Η φράση «τεχνητή νοημοσύνη» χρησιμοποιείται όταν μια μηχανή μιμείται τις γνωστικές λειτουργίες που συνδέονται με τον ανθρώπινο εγκέφαλο.

Τιμή (Price): Το κόστος που πληρώνουμε για να αγοράσουμε ένα προϊόν ή μία υπηρεσία.

Τόκος (Interest): Το ποσό που μας δίνει η τράπεζα για τα χρήματα που καταθέτουμε στους διάφορους τραπεζικούς λογαριασμούς. Αν για παράδειγμα βάλουμε σε μια τράπεζα 1.000 ευρώ για έναν χρόνο με επιτόκιο 1%, ο ετήσιος τόκος που θα πάρουμε είναι 10 ευρώ.

Ο ίδιος όρος χρησιμοποιείται και σε περίπτωση δανείου. Αν, για παράδειγμα, έχουμε δανειστεί 10.000 ευρώ με ετήσιο επιτόκιο 10%, ο ετήσιος τόκος που πρέπει να δώσουμε στην τράπεζα θα είναι 1.000 ευρώ.

Τομείς παραγωγής–Τομείς οικονομίας (Production sectors–Economic sectors):

Στην οικονομία υπάρχουν τρεις τομείς παραγωγικής δραστηριότητας: ο πρωτογενής, ο δευτερογενής και ο τριτογενής τομέας (ή, αλλιώς, τομέας των υπηρεσιών).

Πρωτογενής τομέας (Primary sector) είναι ο τομέας εκείνων των παραγωγικών δραστηριοτήτων που έχουν σαν αντικείμενο την απόκτηση αγαθών και πρώτων υλών κατ' ευθείαν από τη φύση. Η γεωργία, η αλιεία, η κτηνοτροφία, το κυνήγι και η εξόρυξη μεταλλευμάτων ανήκουν στον πρωτογενή τομέα.

Δευτερογενής τομέας (Secondary sector) είναι ο τομέας που χρησιμοποιεί τις πρώτες ύλες του πρωτογενούς τομέα για να τις μεταποιήσει σε προϊόντα. Όταν, για παράδειγμα, μαζεύουμε τα πορτοκάλια από τα δέντρα και τα πουλάμε στη λαϊκή αγορά ή στο super market, η δραστηριότητα αυτή καταγράφεται στην πρωτογενή παραγωγή. Αν όμως τα πορτοκάλια δοθούν σε ένα εργοστάσιο για να μεταποιηθούν και να γίνουν χυμοί, τότε η δραστηριότητα αυτή καταγράφεται στη δευτερογενή παραγωγή. Ένα άλλο παράδειγμα είναι η εξόρυξη χρυσού, η οποία εντάσσεται στην πρωτογενή παραγωγή. Αν χρησιμοποιήσουμε όμως τον ακατέργαστο χρυσό για να φτιάξουμε κοσμήματα, νομίσματα ή άλλα είδη πολυτελείας, τότε τα αποτελέσματα καταγράφονται στη δευτερογενή παραγωγή.

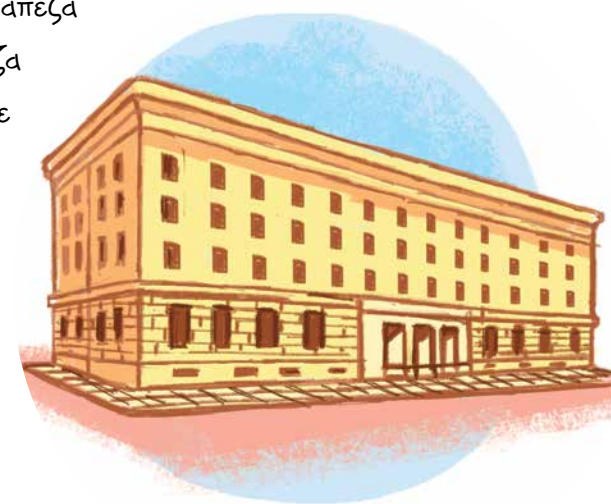
Η δευτερογενής παραγωγή διακρίνεται σε επιμέρους τομείς, όπως η χειροτεχνία, η βιοτεχνία και η βιομηχανία, όπου τα προϊόντα παράγονται σε συνεργασία με τα μηχανήματα.

Τριτογενής Τομέας (Tertiary sector) ή Τομέας των υπηρεσιών (Service Sector) είναι εκείνος που αποτελείται από την παραγωγή/προσφορά υπηρεσιών και όχι τελικών προϊόντων. Ο τουρισμός και η ναυτιλία, μεταξύ άλλων, ανήκουν στον τριτογενή τομέα.

Τουρισμός (Tourism industry–Tourism): Ο τουρισμός ανήκει στις υπηρεσίες, δηλαδή στον τριτογενή τομέα, και αποτελεί μαζί με τη ναυτιλία, τη μεγάλη δύναμη της ελληνικής οικονομίας. Ο θαυμάσιος καιρός, ο υπέροχος ήλιος, τα χιλιάδες νησιά με τις πανέμορφες ακρογιαλιές τους, καθώς και η μοναδική πολιτιστική μας κληρονομιά, καθιστούν τη χώρα μας τον ιδανικό προορισμό για διακοπές, αλλά και για μόνιμη κατοικία πολιτών από άλλες χώρες του κόσμου.

Τράπεζα της Ελλάδος (Bank of Greece): Η Τράπεζα της Ελλάδος είναι η κεντρική εκδοτική τράπεζα της χώρας μας. Ιδρύθηκε το 1927 και άρχισε να λειτουργεί το 1928. Βασικός σκοπός της Τράπεζας της Ελλάδος είναι η διατήρηση της σταθερότητας των τιμών και του χρηματοπιστωτικού συστήματος της χώρας μας, και η εποπτεία της λειτουργίας των εμπορικών τραπεζών.

Τραπεζικός λογαριασμός (Bank account):

Καταγράφει τις χρηματικές μας συναλλαγές με την τράπεζα, δηλαδή πόσα λεφτά καταθέτουμε σε αυτήν και πόσα λεφτά αποσύρουμε από αυτήν.

Δανεισμός

Αν κάποιος δεν έχει αρκετά χρήματα για να κάνει μια αγορά ή μια επένδυση, τότε πηγαίνει σε μία τράπεζα και κάνει αίτηση για δάνειο.

Η τράπεζα θα εξετάσει τον φάκελό του (ο οποίος πρέπει να περιλαμβάνει όλα τα απαραίτητα έγγραφα που του ζητούνται για την έγκριση του δανείου) και οι ειδικοί υπάλληλοι της τράπεζας θα αποφασίσουν αν θα πάρει το δάνειο ή όχι και με ποιον τόκο. Το άτομο που παίρνει το δάνειο λέγεται δανειολήπτης.

Πρέπει να ξέρεις ότι το προϊόν που αγοράζουμε με το δάνειο (αυτοκίνητο, σπίτι) μπορούμε να το χρησιμοποιήσουμε αμέσως, αλλά δεν μας ανήκει μέχρι να αποπληρώσουμε τόσο το αρχικό κεφάλαιο του δανείου όσο και τους τόκους.

Φυσικά, εσύ δεν μπορείς να πάρεις δάνειο σε αυτή την ηλικία, αλλά καλό είναι να ξέρεις ότι όλα τα δάνεια έχουν κίνδυνο! Και για αυτό τον λόγο, πρέπει να χρησιμοποιούμε τα χρήματα του δανείου με προσοχή και σύνεση.

Προτού αποφασίσουμε να πάρουμε ένα δάνειο, πρέπει να απαντήσουμε στα παρακάτω ερωτήματα:

Γιατί δανείζομαι χρήματα; Για να καλύψω μια ανάγκη ή μια επιθυμία μου;

Αυτό που θέλω να αγοράσω, το χρειάζομαι τώρα; Μήπως μπορώ να περιμένω να αποταμιεύω πρώτα και να το αγοράσω μετά;

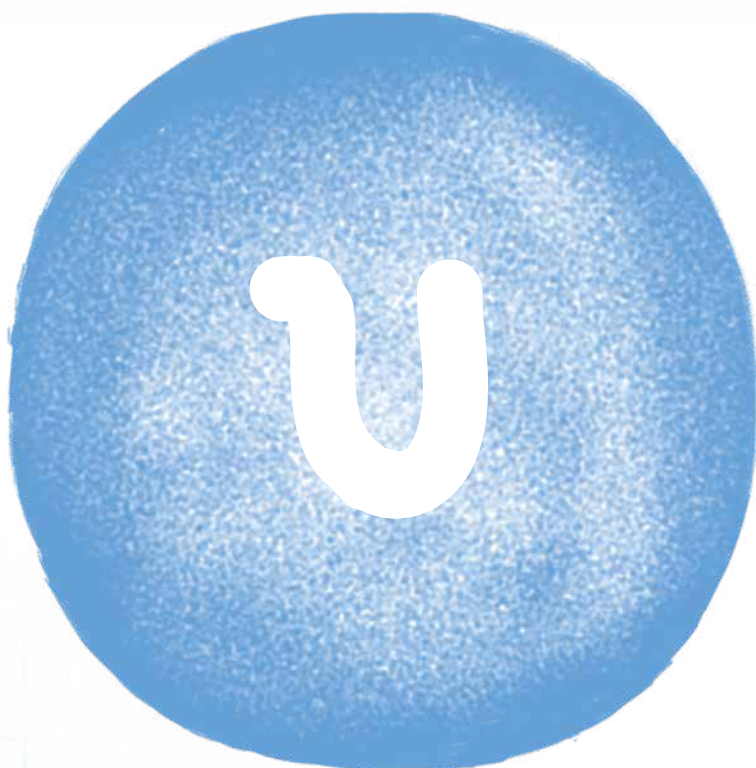
Η Τράπεζα της Ελλάδος ως κεντρική τράπεζα, εποπτεύει τις υπόλοιπες τράπεζες της χώρας ώστε να είναι ανθεκτικές και να μπορούν οι πολίτες να καταθέτουν σε αυτές με εμπιστοσύνη τα χρήματά τους, αλλά και να δανείζονται χρήματα από αυτές, όταν έχουν ανάγκη.

Μπορώ να αντέξω τις δόσεις για όσο καιρό διαρκεί το δάνειο, χωρίς να επηρεαστεί η ποιότητα της ζωής μου;

Αν αποφασίσουμε να πάρουμε δάνειο, τότε θα πρέπει το ύψος του να μην είναι μεγάλο σε σχέση με τα εισοδήματά και τα περιουσιακά μας στοιχεία. Όσο μεγαλύτερο χρέος έχουμε, τόσο πιο ευάλωτοι γινόμαστε και τόσο αυξάνεται το χρηματοοικονομικό μας άγχος!

Όπως λοιπόν φροντίζουμε την προσωπική μας υγεία, έτσι πρέπει να φροντίζουμε και τη χρηματοοικονομική μας υγεία και αυτό το επιτυγχάνουμε με τον χρηματοοικονομικό αλφαριθμητισμό!

Υπηρεσίες (Services): Οι υπηρεσίες αποτελούν δραστηριότητες που ένα άτομο προσφέρει σε κάποιο άλλο. Οι γιατροί, οι δάσκαλοι και οι δασκάλες, οι δικηγόροι, για παράδειγμα, προσφέρουν υπηρεσίες, οι οποίες όπως έχουμε αναφέρει ανήκουν στον τριτογενή τομέα παραγωγής.

Ύφεση (Recession): Η ύφεση έχει τα αντίθετα χαρακτηριστικά από την ανάπτυξη.

Μια οικονομία σε κατάσταση ύφεσης λέμε ότι βρίσκεται σε κρίση, καθώς η παραγωγή, η κατανάλωση και οι επενδύσεις μειώνονται, ενώ η ανεργία αυξάνεται. Χωρίς δουλειές, πολλοί άνθρωποι δεν μπορούν να πληρώσουν τα χρέη και τους λογαριασμούς τους και η ποιότητα της ζωής τους χειροτερεύει.

Φιλανθρωπία (Philanthropy): Η φιλανθρωπία είναι ουσιαστικά οι πράξεις μας, οι οποίες δηλώνουν το έμπρακτο ενδιαφέρον μας για τους ανθρώπους που έχουν ανάγκη. Αυτές οι πράξεις συμβάλλουν στην ευημερία τους, με διάφορες δωρεές χρημάτων, αγαθών ή εργασίας.

Φιλανθρωπική οργάνωση (Charity): Μια οργάνωση που συλλέγει χρήματα ή αγαθά για να βοηθήσει άλλα άτομα που έχουν ανάγκη ή για να εξυπηρετήσει άλλους κοινωνοφελείς σκοπούς.

Φιλοδώρημα (Tip): Ένα επιπλέον ποσό χρημάτων που δίνουμε σε κάποιον που εκτελεί μια υπηρεσία για εμάς. Συνήθως δίνουμε φιλοδώρημα σε εργαζομένους στα εστιατόρια, στις καφετέριες, στα θέατρα και αλλού.

Φόροι (Taxes): Χρήματα που πληρώνουν οι πολίτες για τη λειτουργία του κράτους. Υπάρχουν διάφορα είδη φόρων, όπως ο φόρος εισοδήματος, ο Φόρος Προστιθέμενης Αξίας (ΦΠΑ), ο φόρος ακίνητης περιουσίας κ.ά.

Φόρος ακίνητης περιουσίας (Property tax): Ένα χρηματικό ποσό που πληρώνουμε στο κράτος, ανάλογα με την αξία των ακινήτων μας. Τα ακίνητα μπορεί να είναι σπίτια, γραφεία, οικόπεδα ή κτήματα (αγροτεμάχια-χωράφια).

Φόρος εισοδήματος (Income tax): Ένα χρηματικό ποσό που πληρώνουμε στο κράτος, ανάλογα με το εισόδημά μας, ανάλογα δηλαδή με τα χρήματα που κερδίζουμε από την εργασία μας ή και από άλλες πηγές. Όσο πιο μεγάλο εισόδημα δηλώνει μια οικογένεια, τόσο μεγαλύτερο φόρο πληρώνει. Οι πολίτες με ιδιαίτερα χαμηλά εισοδήματα δεν πληρώνουν αυτό τον φόρο.

Φόρος Προστιθέμενης Αξίας, ΦΠΑ (Value-Added Tax, VAT): Ένας φόρος κατανάλωσης που επιβάλλεται από το κράτος σε όλα τα είδη προϊόντων και υπηρεσιών και που επιβαρύνει αποκλειστικά εκείνους που καταναλώνουν.

Φυσικοί πόροι (Natural resources): Πόροι που βρίσκονται στη Γη και μπορούν να χρησιμοποιηθούν για την παραγωγή προϊόντων και υπηρεσιών, όπως είναι τα πολύτιμα μέταλλα, το πετρέλαιο, τα δάση και η γη. Πολλές χώρες έχουν πλούσιους φυσικούς πόρους και αυτό βελτιώνει την ευημερία των πολιτών τους. Χαρακτηριστικά παραδείγματα αποτελούν η Νορβηγία και τα Ηνωμένα Αραβικά Εμιράτα, που έχουν πλούσια κοιτάσματα πετρελαίου και φυσικού αερίου. Αυτά βοήθησαν καθοριστικά στην άνοδο του βιοτικού επιπέδου των πολιτών τους.

Οικονομία

Η λέξη «οικονομία» έχει τις ρίζες της στην αρχαία Ελλάδα: προέρχεται από τις λέξεις «οίκος» και «νέμομαι», που σημαίνουν «τακτοποιώ τα του οίκου μου», δηλαδή τις υποθέσεις του νοικοκυριού μου.

Η οικονομία είναι, μεταξύ άλλων, η επιστήμη της διαχείρισης των εσόδων και των εξόδων ενός ατόμου, ενός νοικοκυριού, μιας επιχείρησης ή και ενός κράτους.

Η αξία των προϊόντων και των υπηρεσιών που παράγονται σε μια χώρα μέσα σε μια περίοδο (συνήθως ενός έτους) ονομάζεται **Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν (ΑΕΠ)**.

Οι τομείς της οικονομίας (ονομάζονται και **τομείς παραγωγής**) είναι ο πρωτογενής, ο δευτερογενής και ο τριτογενής.

Για να αναπτυχθεί η οικονομία, χρειάζεται εργατικό δυναμικό (εργαζομένους), κεφάλαια (δηλαδή επενδύσεις) και τεχνολογία.

Εάν, σε μια χρονιά, η ποσότητα και η αξία των προϊόντων και υπηρεσιών που παράγει μια χώρα αυξηθούν συγκριτικά με την προηγούμενη τότε λέμε ότι έχουμε **ανάπτυξη!**

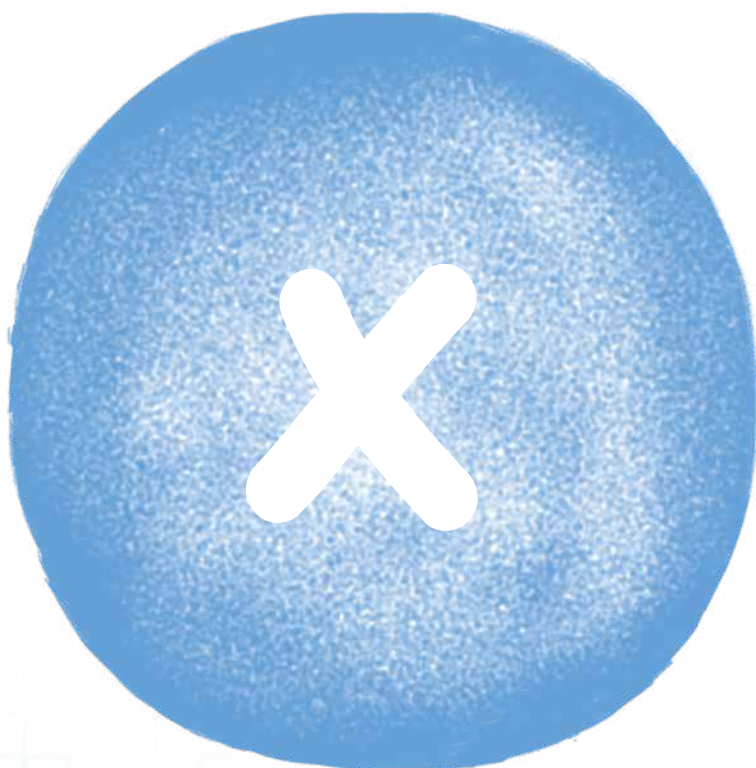
Αντίθετα, αν μειωθούν, τότε λέμε ότι έχουμε **ύφεση**. Σε τέτοιες περιόδους, υπάρχει απαισιοδοξία για την πορεία της οικονομίας, των επιχειρήσεων και των πολιτών και αυξάνεται η ανεργία.

Οι **εξαγωγές** και οι **ιδιωτικές επενδύσεις** είναι ο υγιής τρόπος αύξησης του ΑΕΠ μιας χώρας, σε αντίθεση με την κατανάλωση εισαγόμενων προϊόντων με δανεικά.

Η αγροτική παραγωγή, αλλά κυρίως ο **τουρισμός** και η **ναυτιλία** αποτελούν τα δυνατά σημεία της ελληνικής οικονομίας, η οποία όμως χρειάζεται ιδιωτικές επενδύσεις στη **βιομηχανία** και στην **τεχνολογία**.

Ξέρεις ότι η Τράπεζα της Ελλάδος παρέχει αξιόπιστα στατιστικά στοιχεία και μελέτες για την οικονομία της χώρας μας σε κάθε ενδιαφερόμενο; Ξέρεις ότι ενημερώνει τρεις φορές κάθε χρόνο τη Βουλή για την πορεία της οικονομίας και τη νομισματική πολιτική;

Χαρτοφυλάκιο (Portfolio): Ένα σύνολο επενδύσεων που ανήκουν όλες στο ίδιο άτομο ή στον ίδιο οργανισμό. Ένα χαρτοφυλάκιο θα πρέπει να χαρακτηρίζεται από διασπορά του κινδύνου, που σημαίνει ότι δεν πρέπει να βάζουμε όλα μας τα χρήματα μόνο σε ένα περιουσιακό στοιχείο (π.χ. στα ακίνητα) ή σε μία μόνο επένδυση μέσα σε μία μόνο χώρα (π.χ. μόνο σε μετοχές ελληνικών εταιριών). Με απλά λόγια, δεν πρέπει να βάζουμε τα αυγά μας μόνο σε ένα καλάδι επειδή, αν πέσει κάτω το καλάδι, θα σπάσουν όλα μας τα αυγά!

Χορηγός (Sponsor): Ένα άτομο ή μία επιχείρηση που υποστηρίζει έναν εκποπό με μια χρηματική δωρεά.

Χρέος (Debt): Το χρηματικό ποσό το οποίο αποτελείται από το σύνολο των δανείων που έχουμε πάρει και πρέπει να πληρώσουμε.

Χρεωτική κάρτα (Debit card): Μια ειδική κάρτα την οποία χρησιμοποιούμε ως μέσο για να πληρώσουμε για τις αγορές μας, ξοδεύοντας χρήματα που έχουμε στην τράπεζα. Η χρεωτική κάρτα, αντίθετα με την πιστωτική, δεν είναι δάνειο!

Χρήμα (Money): Ένα κοινό αποδεκτό μέσο συναλλαγών, το οποίο χρησιμοποιούμε για να αγοράζουμε και να πουλάμε προϊόντα και υπηρεσίες, αλλά και για να αποταμιεύουμε.

Χρηματιστηριακοί δείκτες (Stock market indices): Οι χρηματιστηριακοί δείκτες εκφράζουν με πολύ απλό τρόπο την πορεία μιας χρηματιστηριακής αγοράς! Αν διαβάσουμε στις εφημερίδες ότι το Χρηματιστήριο Αθηνών είχε ημερήσια άνοδο 2%, αυτό σημαίνει ότι οι τιμές των μετοχών ανέβηκαν 2% κατά μέσο όρο συγκριτικά με την προηγούμενη ημέρα. Μπορεί κάποιες μετοχές να ανέβηκαν περισσότερο από 2%, κάποιες λιγότερο από 2%, κάποιες να μειώθηκαν και κάποιες να έμειναν σταθερές.

Χρηματιστήριο (Stock Market–Stock Exchange): Ένας οργανισμός που διευκολύνει την αγορά και την πώληση μετοχών μεταξύ εκείνων που είναι αιτιόδοξοι για την πορεία των μετοχών και καλούνται αγοραστές και εκείνων που είναι απαιτιόδοξοι για την πορεία των μετοχών και καλούνται πωλητές. Μπορεί να βρίσκεται σε μια φυσική τοποθεσία (όπως το Χρηματιστήριο της Νέας Υόρκης) ή σε μία ηλεκτρονική τοποθεσία (όπως το Χρηματιστήριο του Nasdaq).

Χρηματιστήριο Αθηνών (Athens Stock Exchange): Το Χρηματιστήριο Αθηνών ιδρύθηκε το 1876 και μέχρι πριν από λίγα χρόνια βρισκόταν στο κέντρο των Αθηνών, στην οδό Σοφοκλέους 10. Σήμερα έχει μεταφερθεί στη Λεωφόρο Αθηνών και όλες σχεδόν οι μεγάλες εταιρίες της χώρας μας είναι εισηγμένες σε αυτό. Η 3E, τα Ελληνικά Πετρέλαια, η Τράπεζα της Ελλάδος, ο ΟΠΑΠ, το Jumbo, η Αλφα Bank, η Eurobank, η Τράπεζα Πειραιώς, η Εθνική Τράπεζα και πολλές άλλες εταιρίες και τράπεζες είναι εισηγμένες στο Χρηματιστήριο Αθηνών.

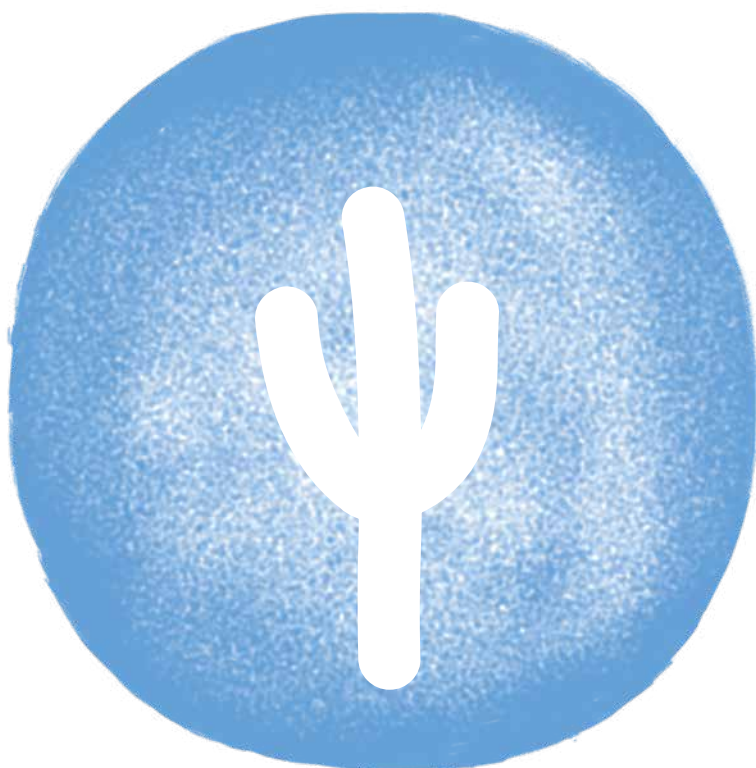
Χρηματιστήριο της Νέας Υόρκης (New York Stock Exchange, NYSE): Το Χρηματιστήριο της Νέας Υόρκης αποτελεί το μεγαλύτερο χρηματιστήριο στον κόσμο. Ιδρύθηκε το 1792 και βρίσκεται στη Νέα Υόρκη, στη διάσημη οδό Wall Street. Όλες οι μεγάλες εταιρίες του κόσμου όπως η Amazon, η Apple, η Alphabet (Google), η Facebook και η Tesla είναι εισηγμένες στο Χρηματιστήριο της Νέας Υόρκης.

Χρηματιστής (Broker–Stockbroker): Ένα πρόσωπο που αγοράζει και πουλάει μετοχές για λογαριασμό ενός επενδυτή. Παράλληλα, μπορεί να βοηθάει συμβουλευτικά τους πελάτες του να κάνουν τις επιλογές τους για την αγορά ή την πώληση μετοχών.

Χρηματοοικονομικός αλφαριθμητισμός (Financial literacy): Η κατανόηση του τρόπου με τον οποίο λειτουργούν τα χρήματα και η ικανότητα διαχείρισής τους για όλη τη διάρκεια της ζωής μας.

Χρηματοοικονομικός στόχος (Financial goal): Ένας στόχος για τον οποίο εργαζόμαστε και τον οποίο θέλουμε να επιτύχουμε, ο οποίος σχετίζεται με τα χρήματά μας και τη διαχείρισή τους. Οι χρηματοοικονομικοί στόχοι μπορεί να αποτελούνται από ένα σύνολο βραχυπρόθεσμων, μεσοπρόθεσμων και μακροπρόθεσμων στόχων, μέσω των οποίων προγραμματίζουμε για τα χρήματα και τα αγαθά που θέλουμε να έχουμε στο μέλλον.

Ψηφιακό χρήμα (Digital money): Ψηφιακό χρήμα είναι οποιοδήποτε μέσο πληρωμής υπάρχει σε ηλεκτρονική μορφή. Το ψηφιακό χρήμα δεν μπορούμε να το αγγίξουμε όπως μπορούμε να αγγίξουμε το ευρώ ή το δολάριο ΗΠΑ.

Στο ψηφιακό χρήμα περιλαμβάνονται οι πιστωτικές κάρτες, οι ηλεκτρονικές συναλλαγές, τα αυτόματα μηχανήματα ανάληψης μετρητών και τα κρυπτονομίσματα.

Η μεγάλη εικόνα είναι η ευημερία

Στη ζωή μας, πρέπει να έχουμε οδηγό τη μεγάλη εικόνα και να μην εστιάζουμε σε μικροπράγματα ή στα **χρήματα** αποκλειστικά! Τα χρήματα μας κάνουν ασφαλώς ανεξάρτητους, αλλά δεν είναι το παν!

Η μεγάλη εικόνα είναι κατ' αρχήν η προσωπική και η οικογενειακή μας υγεία, η ποιότητα η ζωής μας και γενικότερα η **ευημερία** μας.

Η μεγάλη εικόνα όμως δεν σταματάει στον εαυτό μας, στην οικογένειά μας και στους φίλους μας, που φυσικά είναι πολύ σημαντικοί για μας!

Σε αυτό το σπουδαίο ταξίδι της ζωής μας, δεν είμαστε μόνο αυτοί! Πρέπει να νοιαζόμαστε για τους συνανθρώπους μας, αλλά και για τον πλανήτη μας, ο οποίος τα τελευταία χρόνια εκπέμπει SOS με προβλήματα όπως η **κλιματική αλλαγή!**

Επιπλέον, η κοινωνική ανισότητα και η φτώχεια είναι από τα σημαντικά προβλήματα της εποχής μας που αυξήθηκαν με την πανδημία και πολλοί συνάνθρωποί μας χρειάζονται τη δική μας, έστω μικρή, βοήθεια.

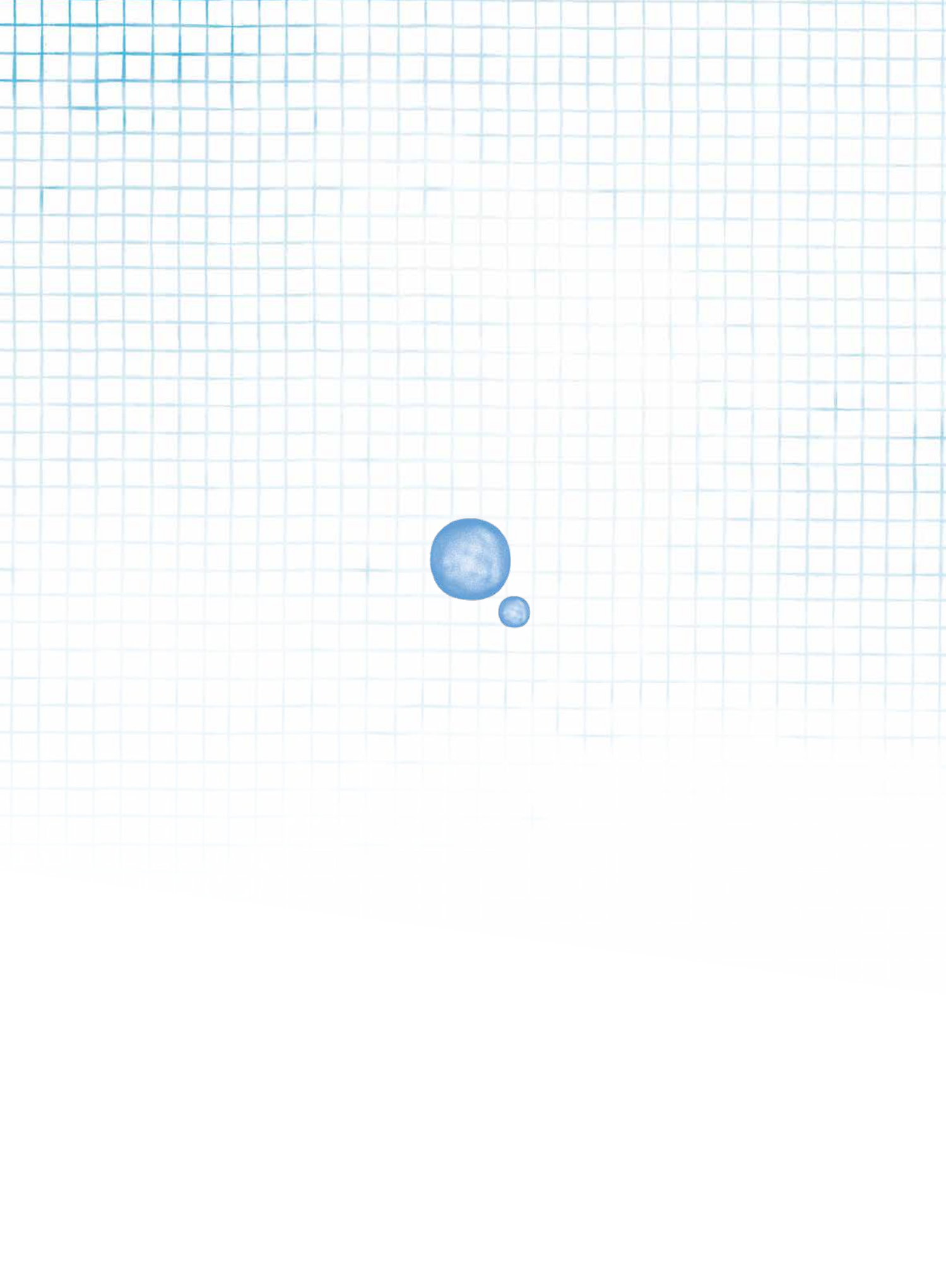
Πολλοί άνθρωποι προσφέρουν χρήματα ή κοινωνικό έργο στους συνανθρώπους τους. Αυτό ονομάζεται **φιλανθρωπία**.

Άλλοι άνθρωποι προσφέρουν τον χρόνο τους σε κοινωνικές δράσεις, όπως είναι η δενδροφύτευση και ο καθαρισμός των ακτών. Αυτοί ονομάζονται **εδελοντές**.

Η ζωή είναι ένα υπέροχο ταξίδι, στο οποίο πολλές φορές θα συναντήσεις οικονομικές και άλλες δυσκολίες. Τις οικονομικές δυσκολίες θα τις αντιμετωπίσεις με γνώση, όρεξη για δουλειά και σωστή οικονομική διαχείριση.

Τις άλλες δυσκολίες αντιμετωπίσέ τις με δύναμη και υπομονή μαζί με τους δικούς σου, εαν μια εμπειρία που θα σου επιτρέψει να γίνεις καλύτερος άνθρωπος. Και, όποτε μπορείς, να δίνεις... να δίνεις με το μυαλό και με την καρδιά σου!

Ο οικονομικός αλφαριθμητισμός είναι μια διά βίου, αδιάλειπτη και συνεχής διαδικασία, η οποία σύμφωνα με κορυφαίους Οργανισμούς στον κόσμο, όπως ο ΟΟΣΑ, η Παγκόσμια Τράπεζα αλλά και η UNICEF, πρέπει να ξεκινά από την πρωτοβάθμια εκπαίδευση.

Το «Αλφαριθμητάρι της οικονομίας» κινείται προς την κατεύθυνση αυτή και περιλαμβάνει πάνω από 120 βασικά λήμματα της οικονομικής και χρηματοοικονομικής επιστήμης, που συνοδεύονται από 9 μικρές και περιεκτικές ιστορίες, οι οποίες συμβάλλουν στην πληρέστερη κατανόηση των αναφερόμενων εννοιών.

Από τον πρόλογο του Διοικητή της Τράπεζας της Ελλάδος Γιάννη Στουρνάρα

